ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 26 maart 2011

CULTUUR
3
Zoektocht naar
hart met ruimte

INTERVIEW
5
'Een bad nemen als
je nog schoon bent'

ECONOMIE
10
ADC met uniek
opleidingstraject

Unesco Caribbean Heritage Course op Curaçao

'De ziel van onze gemeenschap'

Het is een levendig komen en gaan in het pand van NAAM, waar sinds 21 maart 21 erfgoedprofessionals deelnemen aan de eerste aflevering van de door Unesco aangestuurde Caribbean Heritage Course. De cursisten komen uit dertien verschillende Caribische (ei)landen en zijn hier met een gemeenschappelijk doel: zoveel mogelijk kennis opdoen over erfgoed en de beste aanpak voor een goed beheer van dit erfgoed.

Pleintje aan de Sebastopolstraat in Otrobanda.

Tekst: Elaine Marchena Foto's: Michael Newton

Wie denkt aan erfgoed, denkt direct aan de prestigieuze Unesco Werelderfgoedlijst, waar ook de historische binnenstad van Willemstad sinds 1997 op prijkt. Maar hoe kom je op deze lijst terecht en wat brengt plaatsing op deze lijst met zich mee? Michael Newton, conserveringsarchitect bij Monumentenfonds, heeft het hele proces van de nominatie tot plaatsing van de historische binnenstad op de Werelderfgoedlijst destijds meegemaakt: "Het is algemeen bekend dat de aanwezigheid van een Werelderfgoedsite enorm goed is voor de ontwikkeling van het toerisme in een land. Minder bekend is wat je er allemaal voor moet doen om op deze lijst terecht te komen. Om een gebouw, stadsdeel of (natuur)gebied volgens de definitie van Unesco tot erfgoed te kunnen bestempelen, moet je de zogenaamde Outstanding Universal Value (OUV) ervan kunnen aantonen. Dus wat zijn de onderscheidende kenmerken van dat stuk erfgoed, geplaatst in een wereldwijde context en, hoe authentiek is het? Unesco hanteert strenge eisen en redelijk complexe procedures om een stuk erfgoed überhaupt op de lijst van genomineerde sites te krijgen. Het World Heritage Committee van Unesco stelt, uit deze nominatielijst, ieder jaar de definitieve lijst samen van nieuw geplaatste erfgoedsites."

Netwerk creëren

Begin jaren negentig constateerde het World Heritage Committee dat het Caribisch gebied relatief achter bleef voor wat betreft het aantal nominaties op de Werelderfgoedlijst. In veel Caribische landen bleek de kennis te ontbreken die nodig is voor het herkennen en aanmelden van erfgoed. Maar ook voor een adequaat beheer bleek de lokaal aanwezige kennis vaak te kort te schieten. Om de kennis over bescherming en beheer van erfgoed in het Caribisch gebied te vergroten, lanceerde het World Heritage Committee in 2004 het Caribbean Capacity Building Programme (CCBP). Dit programma richt zich op het beheer van cultureel erfgoed in brede zin en heeft tot doel om een Caribisch netwerk van erfgoedspecialisten te creëren.

Vanuit het Caribische hoofdkwartier van het CCBP in Havana ging Unesco op zoek naar Caribische erfgoedinitiatieven en professionals die met hun kennis en expertise aan het Caribische opleidingsprogramma zouden kunnen bijdragen. Aangezien op Curaçao sinds 2006 de succesvolle UNA-cursus Educatie in Erfgoed draait, stelden de initiatiefnemers van deze opleiding, de afdeling Bouwkunde & Civiele Techniek van de UNA, DROV/ROP en het Monumentenfonds, om een CCBP-cursus op Curaçao te organiseren.

Vijf cursusmodules

Het CCBP-programma, dat in 2006 werd afgerond, omvat in totaal vijf cursusmodules. Module 1 is verplicht en gaat over de toepassing van Unesco's World Heritage Convention waarin staat vastgelegd wat natuur- en cultureel erfgoed is en hoe ermee moet worden omgegaan. De overige modules kunnen naar keuze worden gevolgd en gaan over het beheer van vier verschillende soorten erfgoed: historische stadscentra, toeristische gebieden, culturele landschappen en bedreigde gebieden.

Na overleg met CCBP Havana werd in 2009 besloten om op Curaçao een internationale cursus aan te bieden, bestaande uit twee modules: de verplichte, eerste module en module nummer vijf, over het beheer van historische stadscentra. Alleen vanwege de aanwezigheid van de historische binnenstad van Willemstad als erfgoedsite. Michael Newton van het Monumentenfonds, Cees van de Sande en Lyongo Juliana van de UNA en Gerda Gehlen van het Monumentenbureau van de toenmalige DROV staken de koppen bij elkaar en tuigden, met medewerking van twee lokale consultants, de eerste editie op van de Caribbean Heritage Course. Unesco Havana had voor deze cursus een subsidie vrijgemaakt. Helaas lukte het organisatorisch niet om dit budget tijdig los te krijgen, waardoor de cursus niet in dat jaar gegeven kon worden. In juni 2010 werden de fondsen definitief toegezegd, waardoor het mogelijk werd om de Caribbean Heritage Course in maart 2011 te organiseren. Hiermee is de UNA de eerste universiteit in het Caribisch gebied die deze cursus organiseert.

Heritage Course

Op Curaçao werd op 21 maart begonnen met de eerste, verplichte CCBP-module: Application of the World Heritage Convention. De deelnemers leerden tijdens deze module hoe ze interessante aspecten van gebouwen, stadsdelen of (natuur) gebieden in kaart kunnen brengen en hoe ze de redelijk complexe regelgeving van Unesco moeten toepassen om in aanmerking te komen voor vermelding op de Unesco Werelderfgoedlijst. Onderdeel van het cursusprogramma voor module 1 was een excursie naar Savonet en omgeving. Dit gebied is in 2010 onder de naam Plantagesysteem West Curaçao op de kandidatenlijst geplaatst voor een plek op de Unesco erfgoedlijst van culturele landschappen. Culturele landschappen zijn gebieden waar de combinatie van natuur en menselijk ingrijpen tot een uniek resultaat heeft geleid, zoals in dit voormalige plantagegebied met de bijbehorende karakteristieke, koloniale bebouwing.

In de tweede week, van 28 maart tot en met 1 april, volgt Module 5, getiteld The Management of Historic Town Centres. In deze module leren de cursisten hoe een beheerplan op te stellen dat voldoet aan de criteria die Unesco daar aan stelt.

De modules nemen beide 30 uur in beslag. Ze worden verspreid over een week georganiseerd, en bestaan uit een combinatie van lessen, presentaties, oefeningen, analyses van erfgoedcases en excursies.

De UNA heeft voor deze cursus in totaal 4 EC's (European Credits) toegekend, ofwel 2 EC's per module.

De docenten

Het docententeam wordt gevormd door drie wereldwijd erkende erfgoedexperts:

Prof. Gustavo Araoz (VS/Cuba) is de president van ICOMOS. Dit is de internationale organisatie die in samenwerking met Unesco verantwoordelijk is voor het behoud van monumenten en ander werelderfgoed. Prof. Araoz heeft meer dan dertig jaar ervaring op het gebied van beheer en conservering van historisch gebouwd erfgoed. Op praktisch gebied heeft hij talrijke onderzoeken uitgevoerd en diverse conserveringsprojecten geleid in de Verenigde Staten en andere landen op het westelijk halfrond. Gustavo Araoz is als docent onder meer verbonden geweest aan de universiteit van Pennsylvania en was gastdocent aan toonaangevende universiteiten in heel de Verenigde Staten, Saõ Paulo, de katholieke universiteit Salta in Argentinië, de Brandenburgse TU in Duitsland en bij internationale erfgoedcentra op de Canarische eilanden en in Buenos Aires, Argentinië.

Prof. Isabel Rigol (Cuba) is als docente erfgoed op PhD-en masterniveau, verbonden aan onder meer de San Jeronimo universiteit in Havana, Cuba en aan de universiteit van Granada, Spanje. Van 2006 tot 2008 heeft zij als adviseur bijgedragen aan de ontwikkeling van het CCBP-opleidingsprogramma. Zij ontving diverse internationale onderscheidingen voor haar bijdragen op het gebied van erfgoed en het behoud van erfgoed. Isabel Rigol treedt regelmatig op als gastspreker bij universiteiten in Europa, Latijns-Amerika en de VS.

José Courreau (Costa Rica) is zelfstandig adviseur met meer dan 25 jaar internationale ervaring in het beheer van biodiversiteit in brede zin. Hij is onder meer area manager geweest bij het Natuurpark van Costa Rica en was als docent en adviseur verbonden aan diverse universiteiten en niet-gouvernementele organisaties. José Courrea is momenteel actief als lid van de IUCN World Commission on Protected Areas. Van 2001 tot 2005 werkte hij mee aan de ontwikkeling van een systematiek voor de beoordeling van het management van erfgoedsites. Deze is doorgevoerd in 10 erfgoedgebieden wereldwijd, waaronder Zuid-Afrika, Tanzania, India, Nepal, Ecuador, Honduras en Venezuela.

De in totaal 21 deelnemers zijn overwegend professionals op het gebied van erfgoedbeheer. Zij zijn werkzaam als bestuurder, manager, architect of beleidsadviseur bij instanties zoals National Trust (Guyana), Monumentenbureau Curaçao, Aruba en Bonaire, NAAM, sectie Archeologie (Curaçao), erfgoedsites in St. Lucia en St. Kitts, de Joodse Savanne-site in Suriname, Directie Cultuur van de Virgin Islands, Stichting Monumentenfonds Curaçao, Heritage Foundation Suriname, UN Mission Haïti en Programmamanagement Monumenten St. Maarten. Er nemen ook enkele studenten deel, onder meer van de UNA (Rechtenfaculteit) en een studente Geografie uit Trinidad. De toelatingseisen voor deze cursus zijn een academisch denkniveau en een (toekomstig te verwachten) functie bij een bedrijf of instituut dat actief is op het gebied van beheer, onderzoek, beleid of promotie voor natuur- of cultureel erfgoed. Aan in totaal zeven deelnemers, uit Curaçao, Aruba, Bonaire, Suriname en elders in het Caribisch gebied werd een scholarship ter beschikking gesteld.

Na de cursus

Wat zijn de verwachtingen van deze cursus? Michael Newton: "Als ik voor Curaçao mag spreken, ik hoop dat deze cursus zal bijdragen aan de ontwikkeling van een managementplan voor het beheer van de historische binnenstad van Willemstad. Een van de eisen die Unesco stelt aan een vermelding op de Werelderfgoedlijst is, dat je een dergelijk plan hebt voor je site. Dat plan ontbreekt nog voor onze historische binnenstad. Maar stap één is dat de verantwoordelijkheid voor het beheer van deze site ergens definitief moet worden gelegd. In de jaren negentig viel het Secretariaat Stadsvernieuwing onder de Gezaghebber, naderhand onder een gedeputeerde. In Nederlandse gemeentes met een erfgoedsite, zoals Midden Beemster, waar zich de Beemsterpolder bevindt, zie je dat dit direct onder de burgemeester valt; op Curaçao zou dit bij een bureau direct onder de ministerpresident geplaatst moeten worden. Het moet een overkoepelend orgaan zijn, dat boven alle betrokken instituten en instanties staat en deze waar nodig kan aansturen."

De cursus die nu loopt, is de eerste van naar verwachting een serie cursussen die in de komende jaren zowel op het eiland als op andere plekken binnen het Caribisch gebied georganiseerd zouden kunnen worden, ook voor de overige drie CCBP-cursusmodules. Michael Newton besluit: "Als we duurzaam bezig willen zijn, dan geldt dat niet alleen op economisch, maar zeker ook op cultureel vlak. Ons culturele erfgoed is iets dat we moeten koesteren, beschermen en promoten. Het is de ziel van onze gemeenschap."

Deelnemers aan de Caribbean Heritage Course. Uiterst rechts docent José Courreau (Costa Rica) en op de vierde rij, 2e van links, docente Isabel Rigol (Cuba).

Balustrade aan het Brionplein.

ÑAPA 2011
Nr. 12

'Boeiend'

'We willen allemaal in het middelpunt staan. Maar als iemand te dichtbij komt worden we agressief', zegt actrice, producent en docent Fridi Martina in het interview op pagina 5 dat medewerkster Lisette Keus met haar had naar aanleiding van de cursus drama die de flamboyante Martina binnenkort geeft. 'Niemand mag weten wat er echt van binnen gebeurt. Terwijl we allemaal emoties ervaren, iedereen, elk mens, al doen we op het eiland net van niet.'

Op pagina 7 treft u weer een interessante bijdrage van Brede Kristensen. In 'Fascinatie voor het universum' gaat Kristensen nader in op het werk van de auteur Jorge Luis Borges. 'Daar waar ik regelmatig kom, in het oosten van Europa, wordt zoveel over Jorge Luis Borges gesproken, dat ik hem ook weer ging lezen. Borges is weer in. Ook in Argentinië, het land waar hij werd geboren maar niet begraven wilde worden. Is het zijn ondoorgrondelijkheid die ons fascineert, zijn ongebreidelde fantasie, of het gebrek aan eigentijdse boeiende auteurs, dat Borges terug is van weggeweest?'

Maya Mathias beschrijft op pagina 10 van deze Ñapa een uniek opleidingstraject bij het Algemeen Diagnostisch Centrum dat directeur Arif Potmis met zijn staf mogelijk maakte voor een groep ervaren analisten zonder diploma van het laboratorium. 'Eindelijk heb ik mijn internationaal erkende vakdiploma', vertelt Amarelis Augustina geëmotioneerd. 'Mijn dochter sprong een gat in de lucht van blijdschap toen ze hoorde wat ik had bereikt', glundert Erwin Erkelens.

Tenslotte kunt u op pagina 14 op reis met globetrotter Marius Bremmer die dit maal Kaapstad aandoet en daar het vroegere 'Pentagon' van de Verenigde Oostindische Compagnie bezoekt.

Een fijn weekend!
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Aan deze Ñapa werkten mee:
Ingemara Bak
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Ineke de Haan
Margot Hack
Jolijn van Harten
Lennart Huijsen
Bob Harms
Lisette Keus
Brede Kristensen
Judice Ledeboer
Elaine Marchena
Maya Mathias
Wouter Mol
Milangela Plate
Stimul-IT
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Bijzonder concert Kunstkring

Op 14 april aanstaande treedt Ana Karina Alamo, een jonge en zeer begaafde Venezolaanse pianosoliste, op in de Fortkerk. De virtuoze pianiste trakteert haar publiek op een gevarieerd en boeiend repertoire van klassieke Europese composities, traditionele Latijns-Amerikaanse muziekstukken en een selectie van modern klassieke 'fusion composities'.

Ana Karina Alamo

Tekst: Maya Mathias

Al op haar zesde levensjaar speelde Alamo de sterren van de hemel. Drie jaar later maakte de piepjonge pianiste haar officiële concertdebuut met het Jovenas Arcos orkest met het stuk 'Pequena Fantasia' (Kleine Fantasie), een werk van Alexander Slobodyanik. Hetzelfde stuk nam zij op haar elfde op met het Venezolaanse Symfonie-orkest onder leiding van dirigent Eduardo Marturet. In 1997 ontving Alamo de 'Jose Felix Ribas Prijs', de hoogste onderscheiding die het Venezolaanse ministerie van Familiezaken uitreikt aan jonge artiesten voor hun uitzonderlijke bijdrage aan de culturele ontwikkeling van hun land.
Alamo trad op met een groot aantal beroemde orkesten zoals het Venezolaanse Jeugdorkest, het Fort Worth Symfonie-orkest, het Maracaibo symfonie-orkest en het New Amsterdam symfonieorkest. Daarnaast speelde zij ook samen met het Venezolaanse Kamerorkest en het Russisch Nationaal-orkest. Op 8 maart, de Internationale Dag van de Vrouw, gaf Alamo in Venezuela een bijzondere uitvoering. Speciaal voor deze gelegenheid, trad zij op met een orkest dat uit louter vrouwen bestond.

Spelen voor Bush

Op uitnodiging van het Sinfonietta Baden trad Alamo onder leiding van de gevierde dirigent Florian Krumpock op in Wenen, de beroemde Oostenrijkse muziekstad. Toen hetzelfde Sinfonietta Baden samen met het filharmonische orkest van 'The Americas' haar eerste internationale tour maakte, was Alamo wederom als solist van de partij. Onder leiding van dirigent Alondra de la Parra speelde zij het 2e pianoconcert van Edward McDowell in verschillende Amerikaanse concertzalen, zoals het Meyerson Center in Dallas en het Kennedy Center in Washington DC. Deze laatste uitvoering werd destijds door Laura Bush bijgewoond en leidde zelfs tot een informele receptie en persoonlijke uitvoering in het Witte Huis voor president Bush.

Winnaar

Als winnaar van een groot aantal nationale en internationale muziekcompetities ontving Alamo meerdere toponderscheidingen. In 2000 studeerde zij af aan de Escuela de Musica Manuel A. Lopez in Venezuela als leerling van Olga Lopez en met behulp van een beurs vervolgde zij haar pianostudie bij Solomon Mikowsky aan de Manhattan School of Music, waar zij in 2005 haar Bachelors of Music-diploma in ontvangst nam. Alamo studeerde ook met Brigitte Engerer en aan de Accademia Pianistica Incontri Col Maestro in Imola, Italië met Anna Kravtchenko en Leonid Margarius.

Concertgegevens

Uitvoering: Pianoconcert van solopianiste Ana Karina Alamo
Datum: Donderdagavond, 14 april 2011
Locatie: Fortkerk, Willemstad
Organisator: De Curaçaosche Kunstkring
Kaartverkoop: Bij Mensing's Caminada, Bruna en Albert Heijn
Prijs: 40 gulden voor volwassenen, 5 gulden voor jeugd en studenten op vertoon van hun studentenkaart
Voor meer informatie:
www.curacaoschekunstkring.org
www.youtube.com, categorie muziek, naam Ana Karina Alamo

Foto van de week

Het lijkt wel een soort vuurtoren in de branding, deze zwartwitte steltloper die zich pleegt voort te bewegen op zeer hoge, uiterst dunne rode poten. Op Curaçao wordt de steltkluut - en what's in a name? - vanwege die rode poten een 'makamba' genoemd. Op Bonaire heet deze fragiele vogel een 'kaweta pretu'. De foto is gemaakt door Jacky Visser-Teeboom op het schiereiland Caracasbaai op Curaçao. Heeft u een interessante foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

In het nieuws

1 April

Of je nu man bent of vrouw, dik of dun, oud of jong, iedereen kan het slachtoffer worden van een (slechte) grap, of juist een grap uithalen met een andere persoon. Maar ook de media denken op deze dag grappig te zijn en nemen hun publiek bij de neus. De aandacht die mediagrappen trekken en het commentaar dat ze uitlokken, dragen er toe bij dat de traditie in stand blijft. Wees daarom extra alert voor aanstaande vrijdag, want pas op: het is dan weer 1 april!

Sinds wanneer bestaat 1 april de 'Dag van de Grap'?
De 1 april-grap wordt voor het eerst vermeld in een Franse bron in 1508. Waar deze dag precies vandaan komt is niet helemaal duidelijk. Men heeft bijvoorbeeld verklaringen gezocht in het weer, parallellen gezien in de Germaanse mythologie en in de Bijbelse geschiedenis. Sommigen denken dat deze verklaringen ook weer als 1 april-grap zijn verzonnen.
In een serieus historisch onderzoek heeft men vergelijkingen getrokken met grappenfeesten in de klassieke oudheid, in het oude India of met middeleeuwse 'narrenfeesten', zoals carnaval, die allemaal in het voorjaar werden gevierd. Hier zijn jammer genoeg geen harde bewijzen voor gevonden.

Welke grappen hebben veel stof doen opwaaien?
In de jaren 60 was de Toren van Pisa omgevallen aldus het Nederlandse Journaal.
In 1976 zond de BBC op een van de radiozenders een interview uit met de kosmosdeskundige Patrick Moore. Hij kondigde aan dat de planeten Jupiter en Pluto op 1 april, heel even en precies om 09.57, op één lijn zouden staan (vanaf de aarde gezien zou Pluto achter Jupiter wegschuiven). Door dit fenomeen zou de zwaartekracht tijdelijk iets verminderen. Er werd bij verteld dat wie op dat moment zou springen, iets bijzonders zou ervaren. Na de uitzending belden er honderden mensen naar de studio om te vertellen dat ze hadden gesprongen en wat voor beleving het was geweest. Een vrouw zou zelfs hebben verteld dat ze met elf andere mensen in een kamer boven de grond had gezweefd.
In 2005 meldde een dierentuin in Nederland dat er een geblokte zebra was geboren.
In 2008 kondigt Google Inc. een nieuwe dienst aan. Hiermee kon het tijdstip van de e-mail aangepast worden, zodat het mogelijk was een email 'terug in de tijd' te sturen.

Zoektocht naar hart met ruimte

Kinderen hebben recht op de warmte van een gezin, moeders hebben recht op een veilige plek als ze worden bedreigd en jongvolwassenen hebben het recht om zelfstandig te leren worden. Dat zijn de uitgangspunten van Stichting Maatschappelijke Zorg en Herstel (SMZH). Cees van Harten is de nieuwe directeur van de stichting. “Wij willen de kwetsbare mensen van het eiland veiligheid, geborgenheid en een toekomst geven.”

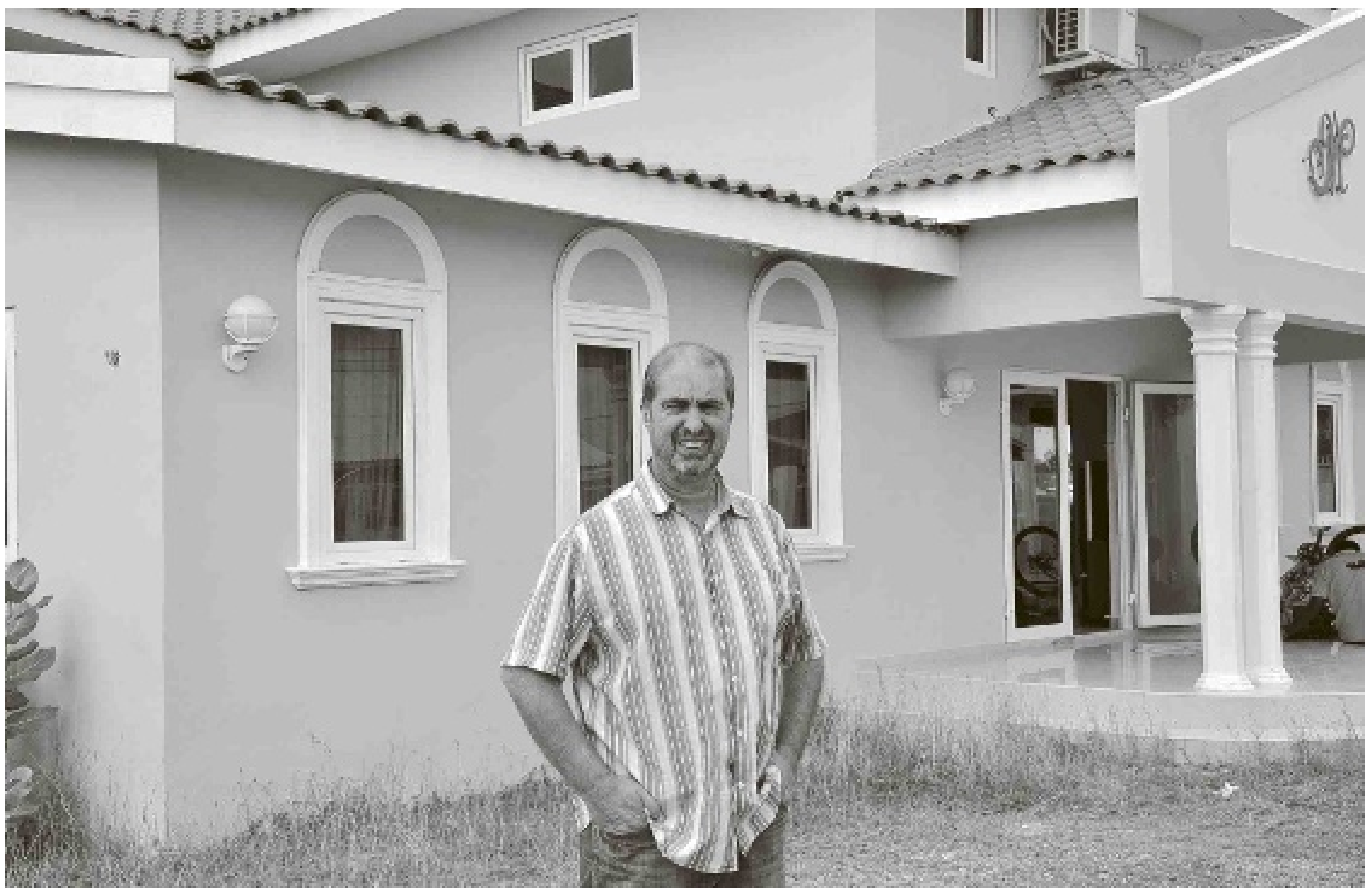

Tekst & Foto’s: Jolijn van Harten

‘S Ochtends begint Van Harten met een rondje langs de huizen. Er zijn twee meidenhuizen en een jongenshuis. Hier leren jongeren vanaf achttien jaar om zelfstandig te wonen. “We leren deze jongeren door de laatste fase van de pubertijd te komen”, zegt hij. Vaak hebben de jongeren een deel van hun leven in internaten gezeten. “Daar hebben ze niet geleerd zelfstandig te zijn. Als ze op hun achttiende weg moeten uit het internaat, weten ze niet hoe ze de grotemensenmaatschappij moeten hanteren.” Andere jongeren komen uit een lastige thuissituatie. Via een hulpverlener worden ze aangemeld bij de SMZH. Anderhalf jaar lang krijgen de jongeren zorg, trainingen en hulp met financiën.

Cees van Harten gaat langs de huizen en praat met zowel de jongeren als de begeleiding. “Het valt gelukkig mee met de problemen in de huizen. De coaches doen goed hun werk.” Na zijn ronde langs de huizen gaat hij naar kantoor. Daar werkt hij aan ‘het gezond maken van de stichting’. Als ex-directeur van Kinderdorp Hebron ziet de directeur deze stichting als een nieuwe uitdaging. “Na de overdracht van Hebron, wilde ik me meer op pleeggezinnen richten. Ik ging op zoek of er al een stichting bezig was met pleegzorg en kwam bij SMZH terecht. Toevallig zochten ze daar net een nieuwe directeur”, vertelt Van Harten.

Mi Otro Kas

“De stichting doet meer goede dingen, maar mijn hart ligt bij ‘Mi Otro Kas’ (mijn andere huis).” Vol gedrevenheid verhaalt Van Harten erover hoe hij blijft zoeken naar gezinnen met ‘een hart met ruimte’. “Je kunt wel ruimte in je huis hebben, maar als je geen ruimte hebt in je hart, is pleeggezin worden zinloos”, zegt hij. Zelf heeft hij twee jongens in huis genomen. “Het is erg bijzonder om te zien hoe de jongens veranderen. Ze groeien en bloeien nu ze warmte en liefde kunnen voelen en delen binnen een gezin. Elk kind zou in een gezin moeten wonen. Al dan niet bij zijn eigen familie.” Van Harten ziet veel voordelen voor zowel de kinderen als het eiland als er meer pleeggezinnen zouden komen. Een kind in een internaat kost immers 85 gulden per dag. Een kind in een pleeggezin 10 gulden.
Door zijn werk voor Hebron heeft Van Harten zelf gezien hoe kinderen in een tehuis ‘gevoed’ worden in plaats van ‘opgevoed’. “Kinderen leren daar een overlevingsstrategie aan waar het gaat om ‘zoveel mogelijk incasseren’. Ze leren niet hoe ze een relatie aan kunnen gaan”, vertelt hij bedroefd. “Als meer kinderen in pleeggezinnen terecht komen in plaats van in internaten, zal dat ervoor zorgen dat minder kinderen dreigen te ontsporen.” Het lastige is het vinden van pleeggezinnen. “Een huis kun je nog verbouwen voor ruimte, maar nogmaals, ruimte in je hart moet je hebben.”

Eigen familie

Maar het allermooiste is als een kind gewoon bij zijn eigen familie kan wonen en opgroeien. Dat beaamt Van Harten. Daarom heeft de stichting voor vrouwen met kinderen voor wie het thuis niet meer veilig is een ‘blijf-van-mijn-lijfhuis’. Hier kunnen vrouwen die te maken hebben gehad met huiselijk geweld binnen een veilige omgeving bijkomen van wat hen overkomen is. “Gemiddeld hebben twee vrouwen per dag te maken met huiselijk geweld. In dit huis kunnen ze tot rust komen en zich bedenken hoe ze verder willen. Daar hebben ze ongeveer een half jaar voor, maar sommigen blijven maar heel even”, zegt Van Harten. De vrouwen krijgen psychische steun en hulp bij eventuele juridische stappen. Bovendien is er een juf aanwezig die de kinderen les geeft.
Al deze dingen komen voort uit Bureau Vrouwenzaken. SMZH bestaat nu drie jaar, maar Van Harten werkt er sinds januari dit jaar. Hij is bezig om de stichting zowel financieel als op het gebied van communicatie beter neer te zetten. “Uiteindelijk hoop ik dat steeds meer kinderen in gezinnen kunnen wonen. Een kind is altijd slachtoffer. Ik wil strijden voor de belangen van degenen die de toekomst van het eiland zijn.”

Stichting M.Z.H.

De Stichting Maatschappelijke Zorg en Herstel (SMZH) bestaat sinds 2008 en houdt zich bezig met het bieden van opvang, tijdelijke huisvesting en sociale begeleiding aan cliënten van alle leeftijden. Hun doel is dat deze cliënten weer kunnen participeren en zelfstandig kunnen functioneren in de samenleving. Daarnaast geeft de stichting beleidsadviezen aan overheids- en particuliere instanties op het gebied van sociale problemen in het algemeen en maatschappelijke opvang in het bijzonder. Het gaat in totaal om ongeveer 28 medewerkers. De stichting wordt aangestuurd door directeur Cees van Harten. Hij legt verantwoording af aan het bestuur van de stichting.

Culturele Agenda

Kunst & Expo’s

Lucia Luptáková
Op donderdag 31 maart is er bij Instituta Buena Bista om 17.30 uur de opening van de expositie van Lucia Luptáková (1977, Slowakije) bij het Orkidia paviljoen (Caprileskliniek, Mohikanenweg 8, Curaçao). Ook de resultaten van de workshop zal te bezichtigen zijn. De toegang is gratis. Voor meer informatie: www.institutobuenabista.com en www.lucialuptakova.nl

Leonid Gervits
Tot en met 2 april is de Russisch-Amerikaanse schilder - tevens docent aan de Art Students League of New York - Leonid Gervits op Curaçao op uitnodiging van Arthur Oster. Bij Landhuis Bloemhof zal hij lessen olieverfschilderen geven in de klassieke stijl met een model (23, 24, 25 en 28, 29 en 30 maart). Voor meer informatie en om te registreren kunt u bellen naar 737.5775 of een email sturen naar info@bloemhof.an

Eveline Sipkes
Tot 10 april exposeert Eveline Sipkes bij MonArt Gallery. De tentoonstelling heet ‘Contemporary Contrasts’ en bestaat uit sieraden, servies en objecten.

Extra Blond
In Landhuis Bloemhof is de tentoonstelling ‘Extra Blond’ te bezichtigen. Fotografisch werk van Alaïa & Hans Fonk. Alaïa Fonk (1993) koos voor deze expositie een aantal steden in de wereld als uitgangspunt. Hans Fonk koos voor de tentoonstelling voor kleurrijke collages van Curaçaose taferelen. Hans Fonk startte zijn fotografische carrière als modefotograaf en werd bij toeval in San Francisco, waar hij aan het werk was, gevraagd interieurs te fotograferen. Van hieruit startte hij het internationale interieur- en designmagazine Objekt© International. In 2009 werd Objekt in Hollywood, Los Angeles, uitgeroepen tot Interior Design Magazine of the Year. De expositie zal nog te zien zijn tot 9 april.

Zanolino
De expositie ‘The great spiritual war’ van werken van Philippe Zanolino is te zien in Gallery Alma Blou. In deze expositie brengt Zanolino een hommage aan René Magritte, de wereldberoemde Belgische surrealist. Magritte’s missie was om het mysterie van het leven zichtbaar te maken, Een verrassing tijdens deze expositie is een aantal schilderijen van het ZZ-team: vader Philippe en zoon Jovani vormen een dynamisch duo in de creatie van kunstwerken. De tentoonstelling zal nog te bezichtigen zijn tot 3 april.

Dans & Theater

Kasimir en Karoline
De voorstelling ‘Kasimir en Karoline’ (Ödon von Horvàth, 1932), onder regie van Yorick Stam en Jeek ten Velden, is een samenwerking tussen de Toneelacademie Maastricht en Teatro Luna Blou, en wordt gemaakt bij Jeugdtheaterwerkplaats La Tentashon.‘Kasimir en Karoline’ toont een jong verloofd stel op de Oktoberkermis in München in 1932, ten tijde van de enorme economische depressie. Het toneelstuk toont de eeuwige strijd naar een betere toekomst, en zet de verhouding tussen liefde en geld op scherp.
Spel: Siegfried Abrahams, Roxianne Alberta, Donovan Benett, Ray Cardoze, Richailine Elisa, Naiyel Josepha, Bertie Komproe, Priscilla Maria, Gedéon Martina, Gwendell Mercelina, Quiwena Paulina, Abigahie Pinedo, Brainley Royer, Shuhainy Sirberie, Edshwin Thielman. Begeleiding: Roland Roy Colastica.
Zaterdag 26 maart om 20.00 uur
Zondag 27 maart 20.00 uur
Entree:10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Nederlands

Kacho mes ta biba miho
Isolde, een mooie meid, leeft een turbulent leven samen met haar vriendin Martiza. Problemen komen dan ook snel om de hoek kijken en de vriendinnen krijgen heftige ruzie. Isolde wordt het huis uitgezet en smeekt de blinde, eenzame buurman Frido om onderdak. Zij wil Martiza een lesje leren en een doorn in het oog zijn bij alles wat ze doet. Uiteindelijk betalen ze allebei een hoge rekening.
Zaterdag 26 maart om 21.00 uur
Zondag 3 april om 20.00 uur
Entree: 27,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Film

Curaçao
De inmiddels veelbesproken film ‘Curaçao’ gaat over ‘de Hollandse gemeenschap’ op Curaçao. De Nederlanders die in beeld komen lijken weinig op te hebben met het eiland. Europese Nederlanders en de lokale bevolking spreken elkaar nauwelijks. Hun noodzakelijke omgang blijkt uiterst stroef en gespannen. En bovenal zwijgzaam. Langzaam maar zeker wordt duidelijk dat de Nederlanders nauwelijks notie blijken te hebben van hun eigen aandeel in de geschiedenis van het eiland. En al helemaal niet van de verstrekkende gevolgen daarvan op de huidige samenleving. ‘Curaçao’ legt daarmee de onaangename kant bloot van het karakter van een handelsvolk dat altijd denkt als enige het juiste voorbeeld te geven.
Zondag 27 maart om 20.00 uur
Woensdag 30 en donderdag 31 maart om 19.30 uur
Entree: 13,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Nederlands met Engelse ondertiteling

Al sur de la Frontera
In de documentaire ‘Al sur de la Frontera’ trekt Oliver Stone hard van leer tegen de mediaconcerns van zijn land. Hij neemt het op voor Hugo Chávez, Evo Morales en andere Zuid-Amerikaanse presidenten die als dictators afgeschilderd worden door de Amerikaanse media. Stuk voor stuk verbrijzelt hij de leugens die nieuwszenders als CNN en FOX de wereld in sturen, Stone gaat na wat er zich écht afspeelt in de achtertuin van de VS. Het resultaat is een film die je gezien moet hebben.
Vrijdag 1 april om 19.30 uur
Entree: 13,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Spaans

Muziek

Chamber Music Extravaganza
‘Chamber Music Extravaganza’ met violist Paul Neubauer als artistic director in drie concerten. Openingsconcert donderdag 31 maart om 20.00 uur in La Belle Alliance - ‘An Austro-Hungarian Evening’. Zaterdag 2 april om 17.00 uur - ‘An Afternoon at the Governor’s Palace’. Zondagmorgen 3 april om 11.00 uur Koffieconcert in La Belle Alliance. De musici zijn: The McDermott Trio (de zussen Anne-Marie, piano; Kerry, violin; Maureen, cello) met Paul Neubauer, viola en als speciale gast de sopraan Susanna Phillips.

Hazzan Alberto Mizrahi
De joodse gemeente Mikvé Israel - Emanuel organiseert op 30 maart een bijzonder concert in de Snoa (synagoge) met als speciale gast de wereldberoemde hazzan Alberto Mizrahi (tenor). Mizrahi staat bekend als de ‘Jewish Pavarotti’. Zijn repertoire is uniek en veelzijdig. Op deze speciale avond zult u ook kunnen genieten van de welluidende stem van de bariton Avery Tracht, de hazzan van de Snoa. Het programma belooft zeer gevarieerd te worden. De opbrengst van dit concert is bedoeld voor het onderhoud van het uit 1866 daterende orgel. Kaartjes à

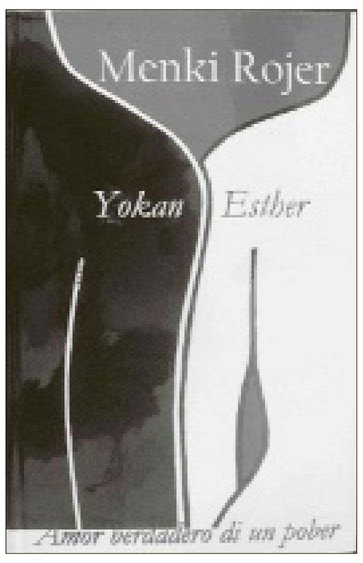

75 gulden zijn verkrijgbaar in de Snoa Shop, bij Albert Heijn en Mensing’s Caminada en kunnen ook bij Janice Godschalk (512.1918 of 461.8120) worden gereserveerd en opgehaald.

Boeken en literatuur

Yokan & Esther
‘Yokan & Esther’ van Menki Rojer ligt in de boekwinkels. Het Papiamentstalige boek gaat over een liefde tussen een man en een vrouw uit verschillende milieus, die elkaar kwijtraken en jaren later weer ontmoeten onder zeer moeilijke omstandigheden.

Nieuw & Opmerkelijk

Zangworkshop
Morgen, 27 maart wordt er een zangworkshop gehouden door Monique Eilander en Maril Boersema van 10.00 -15.00 uur inclusief kleine lunch. Voor diegenen die workshop 1 hebben gevolgd is het 50 gulden, beginners en gevorderden 45 gulden. Plaats wordt nader bekend gemaakt. Aanmelding: bij Monique Tel. 519.5784

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kinderneven-dienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Ana Karina Alamo
De Curaçaosche Kunstkring organiseert op donderdag 14 april een recital van de Venezolaanse pianiste Ana Karina Alamo in de Fortkerk. Kaarten à 40 gulden zijn vanaf 15 maart verkrijgbaar bij Mensing’s Caminada, Albert Heijn en Bruna. Kinderen en studenten (op vertoon van hun collegekaart) betalen 5 gulden.

Internationale Museumdag
Op 18 mei is het Internationale Museumdag en zijn alle musea gratis toegankelijk.

Open Atelier Route 2011
U kunt kunstenaars in hun eigen atelier bezoeken op Banda’riba in het weekend van 14 en15 mei en kunstenaars op Banda’bou in het weekend van 21 en 22 mei, zowel zaterdag als zondag van 10.00 tot 18.00 uur. De opening van de overzichtstentoonstelling (iedere deelnemer 1 werk) is op vrijdag 13 mei bij Gallery Alma Blou. Zie: http://openatelierroute2011.wordpress.com

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Medisch

Vragen over... bloedgroepen

Tekst: Wouter Mol

Wat zijn bloedgroepen?
Er bestaan verschillende bloedgroepen. De bloedgroepen worden bepaald door de bloedgroepantigenen, dit zijn eiwitten op de buitenkant van de rode bloedcellen. Wanneer iemand bloed krijgt dat vreemde bloedgroepantigenen bevat, dan wordt het afweersysteem geactiveerd en komt de productie van antistoffen op gang die het bloed met de lichaamsvreemde antistoffen afbreken.

Wat zij antigenen?
De werking van ons immuunsysteem is gebaseerd op het vermogen om onderscheid te maken tussen eigen en vreemde structuren. Contact met eigen structuren zal in de regel niet leiden tot een afweerreactie, terwijl contact met lichaamsvreemde zaken, zoals virussen en bacteriën, een immuunreactie opwekt waardoor deze vreemde indringers onschadelijk gemaakt worden. Een zelfde immunologische reactie is ook de oorzaak van het feit dat transplantaties, uitgewisseld tussen genetisch niet-identieke individuen (dat wil zeggen andere combinaties dan eeneiige tweelingen), onherroepelijk leiden tot afstoting van de getransplanteerde weefsels, tenzij medicijnen worden toegediend die de afweerreactie onderdrukken.
De immunologische afweerreactie is gericht tegen vreemde antigenen op de cellen van de getransplanteerde weefsels, ook op rode bloedcellen vind je dus deze antigenen, de bloedgroepen!

Wat voor antigenen/bloedgroepen zijn er?
Er bestaan vier hoofdbloedgroepen: A, B, O en AB, afhankelijk van de aanwezigheid van A-, B-, A en B-antigenen of helemaal géén antigenen (bloedgroep O) op de rode bloedcellen.
Naast A en B, bestaat er nog een derde antigeen op de oppervlakte van de rode bloedcellen, namelijk de rhesusfactor. Wie rode bloedcellen heeft waarop deze rhesusfactor zit, is rhesus-positief. De anderen zijn rhesus-negatief. 85 Procent van de bevolking heeft de rhesusfactor (rh+) en 15 procent is dus rhesus-negatief (rh-).
De bloedgroep wordt weergegeven door beide types van antigenen. Bent u bijvoorbeeld A-positief, dan dragen uw rode bloedcellen zowel A-antigenen als rhesusfactor. Bent u A-negatief dan dragen uw rode bloedcellen A-antigenen maar geen (negatieve) rhesusfactor. Wanneer iemand met rhesus-negatief bloed een bloedtransfusie krijgt met rhesus-positief bloed, dan gaat het bloed van de ontvanger antistoffen maken tegen de rhesusfactor en gaat het bloed samenklonteren. Zelfs indien beide dezelfde A-, B-, AB- of O-bloedgroep hebben. Tegenwoordig wordt het bloed van donor en ontvanger eerst in het laboratorium gekruist alvorens men een bloedtransfusie toedient.

Hoeveel bloedgroepen zijn er?
Meer dan 100, maar voor de dagelijkse praktijk gaat het vooral om de bloedgroepen A, B, O, AB en om de rhesusfactor positief of negatief. De combinatie van deze twee systemen levert dus 8 bloedgroepen op: A+, A-, B+, B-, 0+, 0-, AB+ en AB-.

Welke bloedgroepen komen het meeste voor?
Binnen de (Nederlandse) bevolking zie je vooral de bloedgroepen 0 (47 procent) en A (42 procent), in duidelijk mindere mate B (8 procent) en AB (3 procent). Daarnaast is 85 procent rhesus-positief en 15 procent rhesus-negatief. Veel donors en patiënten zijn dus A+ of 0+ en in mindere mate 0-, weinig donors en patiënten zijn B- en AB-.
Hoe de verhoudingen op Curaçao zijn is mij niet bekend.

Welke bloedgroepen passen bij elkaar?
Voor het AB0-bloedgroepensysteem gelden de volgende principes. Bloed van bloedgroep 0 kan aan iedereen worden toegediend (geen antigenen). Bloedgroep A kan gegeven worden aan patiënten met A en AB. Bloedgroep B kan naar B en AB. AB kan alleen worden toegediend aan mensen die zelf ook AB hebben.

Voor het rhesussysteem geldt dat rhesus-negatief bloed aan iedereen kan worden gegeven, Rhesus-positief bloed alleen aan mensen met een positieve rhesusfactor.

Aan welke bloedgroep is de grootste behoefte?
Het liefst ontvangen patiënten bloed van hun eigen bloedgroep. Dus een patiënt met bloedgroep AB-positief geven we bloed van een AB positieve donor. Daarom heeft de bloedbank alle bloedgroepen hard nodig. De bloedgroep 0 negatief wordt relatief veel gebruikt in de ziekenhuizen doordat bijna iedereen met welke bloedgroep dan ook dit bloed kan ontvangen. Als er bijvoorbeeld bij een ongeval of een grote operatie in het ziekenhuis plotseling veel bloed nodig is, dan komt bloedgroep 0 negatief altijd van pas. Ook als er een tekort is aan bloed van een andere bloedgroep, kan 0 negatief als vervanger optreden. Om deze redenen is er altijd een ruime voorraad 0 negatief bloed nodig en zal de bloedbank soms donors met deze bloedgroep extra vaak oproepen voor een donatie.

Rhesus en zwangerschap?
Wanneer een vrouw rhesus-negatief is en haar partner rhesus-positief, dan kan hun kind rhesus-positief bloed van de vader hebben.
Tijdens de bevalling komt meestal, vooral bij keizersnede en afhaling van de placenta, een beetje bloed van de baby in de bloedstroom van de moeder terecht. Langs die weg komen de rhesusfactor-antigenen van het kind in aanraking met het rhesus-negatieve bloed van de moeder. Resultaat: de moeder begint antistoffen te maken. Bij een volgende zwangerschap worden deze antistoffen met het moederlijke bloed meegevoerd door de moederkoek naar de foetus.

Wat gebeurt er als moederlijke antistoffen in het bloed van de ongeboren baby komen?
Als het kind positief is voor de bloedgroep waartegen ze zijn gericht, bijvoorbeeld rhesus-positief, dan kunnen de antistoffen van de moeder de erytrocyten (rode bloedcellen)van de foetus afbreken. Hierdoor ontstaat bij de foetus een vorm van bloedarmoede die zó ernstig kan zijn dat het hart niet meer goed kan functioneren. Dit kan reeds vóór de geboorte tot de dood van de foetus/baby leiden.
Uit afgebroken erytrocyten komt hemoglobine vrij die ook weer wordt afgebroken. De gele kleurstof bilirubine die hierdoor in het bloed komt, is giftig voor de hersenen van het kind. Zolang de foetus nog niet is geboren, wordt het bilirubine via de bloedsomloop van de moeder afgevoerd. Na de geboorte echter hoopt het zich op in de bloedsomloop van de pasgeborene en kan het schade aanrichten in de jonge hersenen. In de ernstigste vorm leidt dit tot de dood, in minder ernstige gevallen kunnen motorische stoornissen (handicap) het gevolg zijn.
Daarom wordt het bloed van een rhesus-negatieve vrouw die zwanger is van een rhesus-positief kind, gecontroleerd op de aanwezigheid op rhesus-antistoffen, ook tijdens de eerste zwangerschap. Het is immers altijd mogelijk dat enkele foetale bloedcellen door de moederkoek lekken en de productie van antistoffen bij de moeder in gang zetten.
Na de bevalling van een rhesus-positief kind krijgt de moeder een dosis rhesus-immuunglobuline toegediend. Dit serum voorkomt dat er rhesus-antistoffen aangemaakt worden en zo een volgende zwangerschap onveilig maken.
Vindt men reeds rhesusfactor-antistoffen tijdens de zwangerschap, dan zijn er twee mogelijkheden. Of men laat het kind vroeger geboren worden, om te vermijden dat het een ernstige bloedarmoede ontwikkelt. Of men dient het kind een bloedtransfusie toe terwijl het zich nog in de baarmoeder bevindt. Dit gebeurt naar mijn weten niet op Curaçao, maar hierdoor wordt tijd gewonnen en blijft de baby in de baarmoeder tot hij levensvatbaar is.

Waar kan ik naartoe als ik bloeddonor wil worden?
Ook op Curaçao is er behoefte aan voldoende bloeddonoren. Als je bloeddonor wilt worden kun je contact opnemen met de bloedbank te Pater Euwensweg 36 of contact opnemen met de bloedbank op telefoon nummer 461-8433.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Rouwverwerking

Tekst: Milangela Plate

Rouw is een normale en natuurlijke reactie op een betekenisvol verlies. Het eerste waar we bij rouw aan denken, is waarschijnlijk het verlies van een dierbaar persoon/huisdier door overlijden. De dood is echter niet de enige aanleiding voor of oorzaak van rouw. Elk verlies kan een rouwreactie veroorzaken.

Het verlies van een droom
U kunt ook te maken krijgen met rouwverwerking wanneer u afscheid moet nemen van een droom die niet uitkomt. Bijvoorbeeld wanneer u wordt geconfronteerd met een chronische ziekte of handicap. Of wanneer u ongewenst kinderloos bent. U komt op een punt waarbij u de behandelingen om zwanger te worden moet stoppen, of wanneer u te horen krijgt dat kinderen krijgen voor u is uitgesloten. Het verdriet hierbij is vaak zeer intens en heeft een lang verwerkingstraject nodig.
Het verlies van een droom kan ook voorkomen juist wanneer u wel kinderen hebt. Ouders hebben vaak een droombeeld voor hun kinderen over een goede toekomst, een rijk leven, een fijne partner, een gezin. Wanneer de gedroomde toekomst van uw kind niet uitkomt krijgt u ook te maken met verdriet. Stel u bijvoorbeeld voor dat uw kind ziek wordt en hierdoor belemmerd wordt, gehandicapt is of wordt, homoseksueel blijkt te zijn terwijl u daar moeite mee hebt, drugsverslaafd raakt of zelfs in de gevangenis belandt. U zult dan afscheid moeten nemen van uw ‘droom’.
Partners, kinderen en naasten van iemand die lijdt aan een vorm van dementie, zoals de ziekte van Alzheimer, zullen gaandeweg het ziekteproces ook stukje bij beetje afscheid nemen van de dementerende persoon. Het meest pijnlijke moment hierbij is vaak wanneer de dementerende zijn familieleden niet meer herkent en zich steeds meer keert in zijn eigen wereld. Uw gezamenlijke toekomstdroom als gezin of echtpaar moet worden bijgesteld.

Bij het verlies van een droom is er vaak geen duidelijk afscheids(ritueel), zoals een begrafenis of crematie, mogelijk. Men wordt bovendien gedurende het verdere leven regelmatig geconfronteerd met de verloren droom: uw dementerende partner is fysiek aanwezig, maar geestelijk niet meer. Uw vrienden krijgen kinderen en u viert samen met hen de eerste looppasjes, de eerste woorden en verjaardagen van hun kind. Uw verslaafde familielid komt u regelmatig tegen. Deze terugkerende confrontaties maken dat het rouwproces zich telkens herhaalt en de rouw in het algemeen langer duurt.

Het verlies van een situatie of tastbare zaken
Verlies waarvan men denkt dat het niet zo veel impact heeft is het verliezen van een baan. Maar ook hier kunnen gevoelens van rouw een rol spelen. Ontslag is vaak heftig, het legt druk op uw financiële situatie, maar ook zult u afscheid moeten nemen van uw collega’s waar u vaak al jaren mee samenwerkt. Ook 60-plussers die met pensioen gaan, krijgen te maken met verlies van hun werk, contacten en bijbehorende status en dagstructuur.
Bij emigratie kan het gevoel van verlies eveneens groot zijn. Er vertrekken vanuit Curaçao jaarlijks honderden scholieren naar het buitenland voor studie. De ouders, familie en vrienden blijven achter met een groot gemis. De student zelf neemt ook afscheid, gaat weg uit diens vertrouwde omgeving, moet wennen aan de nieuwe omgeving en zal nieuwe contacten moeten aangaan.

Wat is normale rouw?
Niet alleen de manier waarop het verlies verwerkt wordt verschilt per persoon, ook de tijd die daarvoor nodig is. Bij overlijden begint het rouwen soms pas echt na een jaar, wanneer alle verjaardagen en feestdagen een keer voorbij zijn gegaan. Dan dringt pas het definitieve besef door dat iemand echt (alleen) verder moet. Personen in de rouw worden door vele verschillende emoties overvallen, zoals:
Verdoving: ‘ik kan het niet geloven’
Angst en paniek: ‘ik kan niet zonder hem’
Verdriet en eenzaamheid: ik mis hem zo...
Boosheid: ‘ik voel me in de steek gelaten’
Opstandigheid: ‘het is niet eerlijk’
Wanhoop: ‘was ik ook maar dood’
Zelfverwijt: ‘had ik maar...’
Opluchting na een lijden: ‘hij/zij lijdt niet meer’

Soms volgen de emoties elkaar op en soms lijken zich meerdere emoties tegelijk aan te dienen. In een rouwproces lijken gevoel en verstand dan ook een flinke spagaat te maken. Het gevoel wil alles ‘bij het oude houden’, maar het verstand wijst er keihard op dat ‘het oude’ voorgoed voorbij is. Naast de slechte dagen zullen er steeds meer goede dagen komen. Het betekent niet dat het verdriet geheel zal verdwijnen. Maar wel dat het beter beheersbaar wordt.

Gecompliceerde rouw
Soms blijven mensen ergens in het rouwproces steken. Vroeger werd dit ‘onverwerkte rouw’ genoemd, tegenwoordig noemen we het ‘gecompliceerde rouw’. Er kunnen verwerkingsproblemen ontstaan omdat bepaalde (vermeende) zekerheden over het leven weggespoeld zijn (door het overlijden van een dierbare). Verwachtingen over de toekomst vragen om bijstelling. Rouwenden kunnen daardoor ook twijfels krijgen over de zin van het leven.

Professionele hulp
Over het algemeen kunnen we zeggen dat tijd het verdriet zal helen en vaak bieden naasten en/of lotgenoten voldoende steun om het verlies te verwerken. Echter, wanneer iemand zelf zijn rouw als te langdurig ervaart, of zich geen raad weet met de intensiteit van de gevoelens, is het altijd zinvol hulp te zoeken bij een hulpverlener.
Met een hulpverlener wordt overigens niet per definitie een psycholoog of psychiater bedoeld. Het kan ook de huisarts, de wijkverpleegkundige, een maatschappelijk werker of een priester of dominee zijn.

Drs. Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers.

E-mail: milangela.plate@takecare.an

Dramadocente Fridi Martina:

‘Een bad nemen als je nog schoon bent’

“We willen allemaal in het middelpunt staan. Maar als iemand te dichtbij komt worden we agressief. Niemand mag weten wat er echt van binnen gebeurt. Terwijl we allemaal emoties ervaren, iedereen, elk mens, al doen we op het eiland net van niet. Voor drama moet je juist je emoties ontwikkelen, want pas als jij het zelf voelt kan je het overbrengen.”

Fridi Martina

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Ken Wong

Fridi Martina is actrice, zangeres, producent en docent en ze begint volgende week met een cursus drama. Alle disciplines binnen het drama zullen behandeld worden: zang, dans, toneel. De cursus duurt zeven weken en wordt afgesloten met een voorstelling voor publiek. Het is een cursus voor jong en oud, maar alleen voor mensen die daadwerkelijk willen. Voor een ieder die ook echt ambities heeft om verder te gaan met acteren, dans of zang zullen er nog twee vervolgcursussen komen. De cursus wordt gegeven door Martina, maar ook verschillende gastdocenten nemen lessen voor hun rekening. De cursus wordt georganiseerd door Martina en haar stagiair Alexandro Carolina. Hij studeert HR en Communicatie aan de University of Curaçao. Carolina wordt weer geholpen door Aldimir Vrutaal van het St. Joseph College.

Eigenwaarde

Martina: “Drama kan je op verschillende manieren inzetten: artistiek, commercieel, educatief, therapeutisch, in het onderwijs en in je persoonlijke vorming. Ik wil drama op alle zes de verschillende manieren inzetten om te werken aan de ontwikkeling van eigenwaarde, daar schort het op het eiland namelijk heel erg aan. Wist je dat uit onderzoek is gebleken dat 43,1 procent van de Curaçaose bevolking mishandeld wordt? Seksueel, fysiek, maar ook heel erg emotioneel. Kinderen worden uitgescholden, naar beneden getrapt. En eigenlijk is het onderwaarderen van een ander je eigen onzekerheid. Het is gewoon jezelf uitspugen! Daarbij wil ik met de cursus graag verzoening brengen tussen de generaties hier, helpen mensen hun wilskracht te ontwikkelen en mensen leren onafhankelijk te zijn.”

Leren van elkaar

“Ik ben een wees, ik heb hier tien jaar in een weeshuis gewoond en ben toen naar Nederland verhuisd. Ik heb 35 jaar onder het Nederlandse ‘regime’ geleefd en heb er heel veel geleerd. We roepen hier allemaal heel hard dat de Nederlanders tegen ons zijn. Dat het klootzakken zijn. Maar guess what, hier heb je ook genoeg klootzakken. De hele wereld zit vol met klootzakken, dat zit gewoon in de mens. Je moet je probleem oplossen, het probleem dat er tussen jou en de wereld bestaat. We leven nu al meer dan vier eeuwen met elkaar, we hebben veel van elkaar geleerd en kunnen nog steeds heel veel van elkaar leren. Het is tijd dat we nu de wond gaan helen van de slavernij, want die is er nog steeds. Dan kan je door.”

“Drama kan daarbij helpen, je kunt een voorbeeld zijn voor de rest. Als je echt ambities hebt. Schudden met de heupen kunnen we hier allemaal.” Martina staat op en gaat in het midden van de groep staan. Ze begint heftig met haar heupen te bewegen en verheft haar stem: “Wat wil je hiermee zeggen? Dat je goed kan neuken? Nou, wouw! Apentheater noemen ze dit.”
Ze gaat weer rustig zitten en vertelt verder: “Nee, een kunstenaar vertolkt de waarden en emoties van de ziel. We kunnen vertellen wat een ander voelt. We kunnen een voorbeeld zijn, een herkenning. Als we kunnen laten zien wat er zich achter de gordijnen afspeelt, zal dat voor iedereen een troost zijn. Hiermee kan je jezelf en anderen troosten, je pijnen genezen. Als zanger zing je niet een liedje, nee je vertelt iemands emoties, iemands verdriet, iemands geluk. Als acteur speel je niet zomaar een scène, je vertelt een verhaal. Als danser dans je ook een verhaal. Iedereen heeft toch wel een artiest of kunstenaar die is blijven hangen. Een acteur, een zanger of een schilderij dat je raakt. Dat is de magie van een goede artiest. En pas als we dat niveau hier kunnen bereiken, dan pas kunnen we op internationaal niveau meedoen.”

Internationaal

Martina vertelt gepassioneerd, bijna theatraal. Maar per slot van rekening is zij de docent, degene met de les die voor haar al heeft gewerkt. “Curaçao heeft een multiculturele samenleving en de meeste mensen spreken meerdere talen. Als we dit uitbuiten, zal dit ons een voordeel geven op internationaal niveau. Met kunst kunnen we onze mensen tentoonstellen aan de wereld. En dat mensen daar ook nog voor betalen. Ik werk al vijfendertig jaar in dat wereldje en al die tijd heb ik nog nooit mijn handje op hoeven te houden, ik ben onafhankelijk en draai internationaal mee. Je moet gewoon hard werken. Op de een of andere manier vinden we het op Curaçao heerlijk om een bad te nemen als we nog schoon zijn. Zo werkt het niet! Je moet je in het zweet werken, je moet een reden hebben om een bad te nemen. Je moet niet gaan bedelen, dan ben je minder en dat geeft mensen het recht om op je te spugen. We gaan de deksel eraf halen, we gaan talenten ontdekken en ontwikkelen, want die hebben we meer dan genoeg op het eiland. Maar met talent alleen kom je er niet.”

Vervelend

“Je moet kunnen luisteren en niet te snel boos worden. Dat houdt je alleen maar tegen. Ik ben vervelend, of nou ja, ik kan vervelend zijn. Maar we moeten eigenlijk bij onszelf bedenken dat iemand iets zegt omdat hij of zij het goed voorheeft met me. We moeten meer gaan vertrouwen. Dat is in onze cultuur zeer onderontwikkeld. Het is niet gemakkelijk, maar wel erg interessant. Acteren is trouwens sowieso een van de moeilijkste vakken, je hebt alleen jezelf - je lichaam, verder niets. Daarom ligt de aandacht in de eerste vier weken van de cursus vooral op het fysieke. Zoals leren ademhalen, zodat je meer lucht hebt en van daar uit leren je stem te gebruiken en leren te horen wat vals is en wat niet. Het is een heel verschil of je zingt en spreekt vanuit je keel of vanuit je buik. Vanuit je buik kan je veel meer kracht erachter zetten, het komt van binnenuit en je bereik zal verder zijn.” Martina demonstreert wat ze bedoelt, ze stoot hoge klanken uit en loopt al snel rood aan. Dan haalt ze dieper adem, haar stem verandert. Inderdaad dieper en krachtiger en ze houdt dit ook langer vol. “In de cursus gaan we allemaal oefeningen doen, oefeningen die ze op de academies ook doen. Stap voor stap leer je zo de technieken. Ik doe sommige oefeningen nog elke dag. Hierdoor leer je je lichaam beter kennen, maar ook je emoties. Dit is belangrijk in drama, maar ook inzetbaar in het leven. Drama kan je helpen je emotioneel, mentaal, fysiek, maar ook spiritueel te ontwikkelen. En dan bedoel ik niet religieus. Elke religie heeft namelijk een wetboek van strafrecht. Mensen hebben elkaar levend verbrand, nog steeds worden er kinderen met bommen pleinen op gestuurd in naam van het geloof. Maar het gaat om wat jij wilt.”

“Ook op Curaçao worden we opgevoed met gebieden en geboden, maar wat wil jij echt? We worden opgevoed in de slachtofferrol. Alle problemen die we hebben komen door de ander en we zoeken de schuld buiten onszelf. We gaan altijd maar in ons ‘zwak-zijn’ zitten. Maar als we nou eens gaan geloven in ons eigen succes en zelf werken om iets te bereiken, zal dat een enorme powerboost zijn. Dan kan je anderen weer helpen. Je kunt dan doorgeven wat je hebt geleerd. Als je maar werkelijk gelooft in datgene wat je doet, wilt en wat je kunt.”

Wat wil je?

Ze kijkt een jonge jongen aan en vraagt hem: “Wat wil jij?” De jongen antwoordt dat hij een leuke baan wil en rijk wil worden. “Dat is ook iets van hier, iedereen wil maar rijk worden. En dan, wat ga je dan met je geld doen? Erop zitten? Of ga je dan pas doen wat je echt wilt?”

Ze wendt zich tot een andere jongen en vraagt wat hij echt wil. Hij antwoordt verlegen dat hij niets wil. “Wil jij niets meer? Nou, dan kan je beter doodgaan”, zegt ze streng. De jongen draait rond op zijn stoel, zijn blik naar de grond. Hij voelt zich duidelijk ongemakkelijk en heeft moeite met antwoorden. “Wat wil je?” herhaalt ze haar vraag. Hij antwoordt niet. Ze vraagt het nog eens, maar dan harder. Hij kijkt op en antwoordt dan: “Kok, ik wil kok worden.”

Martina: “En wil je dan je eigen zaak of in loondienst?” De jongen antwoordt hier wat twijfelachtig op, maar besluit toch dat hij zijn eigen zaak wil. “Over hoeveel jaar heb je die dan?” vraagt Martina. Hierop durft hij geen antwoord te geven.
Martina: “Dit is wat ik bedoel, je moet geloven in wat je wilt en kunt. Dat is ook een van de dingen van drama en deze cursus: je verbeelding ontwikkelen.”

Een andere aanwezige, eveneens een jonge jongen, vult Martina aan: “Dat geldt toch voor elk beroep?”

Ze lacht: “Precies!” en ze geeft hem ‘tha box’.

Martina: “De mogelijkheden zijn groot. Ik heb contacten over de hele wereld en als iemand werkelijk wil, kan ik hem of haar daarbij helpen. Maar dan moet ik natuurlijk niet met modder aankomen. Ik zal er alles aan doen om degene te helpen. Naar binnen gaan en hard werken, dan kan je er in de acteurswereld wel komen. Oh ja, en niet te serieus zijn, want zonder gevoel voor humor kan je geen acteur zijn”, zegt ze lachend.

De cursus duurt zeven weken, twee avonden per week. En hoewel de cursus al afgelopen donderdag 17 maart is begonnen, is opgeven nog steeds mogelijk. Dit kan via friaac@hotmail.com of 6720970. De kosten van de cursus bedragen 20 gulden inschrijfgeld en 80 gulden cursusgeld.

LIFE & style

Thuis

Karakter

Tekst: Monique Casimiri

Toen ik als veertienjarige weer terug kwam op Curaçao was ik erg vernederlandst. Ik had in Nederland immers de lagere school doorlopen en twee jaar van de middelbare school.
Het was en is zeer gewoon om in Nederland in discussie te gaan met je leerkrachten. Je noemt hen zelfs bij de voornaam. Niks geen juffrouw of meneer ervoor. Gewoon Jan of Saskia.
De eerste paar jaar op het MIL heb ik enorm moeten wennen. Dat we meneer en juffrouw moesten zeggen was al snel duidelijk. Dat discussies met leraren niet altijd welkom werden ontvangen heb ik in de jaren dat ik er zat niet echt afgeleerd.
Ik vond, en vind nog steeds heel veel van een heleboel dingen. En dat wil ik ook graag profileren. Ik probeer dat op een vriendelijke manier te doen, maar dat lukt niet altijd. Zeker als ik vind dat er onrechtvaardig gehandeld wordt, kan ik dat zeer scherp naar voren brengen.
In Nederland heb ik teveel temperament zeggen ze. Dan zien ze mijn zuidelijk bloed. Ik word fel en reageer ongenuanceerd. Die lange tenen hé, zeggen ze dan. Antillianen schijnen lange tenen te hebben, met andere woorden, ze zijn snel beledigd en kunnen niet goed tegen kritiek. Hoe bedoel je, denk ik dan. Kijk eens naar jezelf, maar zodra ik dit uit, krijg ik hetzelfde verwijt nog eens.
Op Curaçao was ik brutaal en te Nederlands. Daar werd door sommigen handig gebruik van gemaakt. Monique zou het wel zeggen als we het ergens niet mee eens waren. Monique kon dat wel. Die deed dat toch wel. Onbewust heb ik er dus zelf niets aan gedaan om dit te veranderen. Te Nederlands of karakter? Ik houd het op karakter.
Op het MIL was het de gewoonte dat de rector aan het begin van het schooljaar alle klassen langs liep om iedereen een fijn schooljaar te wensen. Zo ook bij ons. Wij hadden dat uur net handvaardigheidsles. De rector sprak een paar jongens aan, in die volle klas. Met de boodschap dat hij dat jaar geen gedonder wilde en dat ze goed hun best moesten doen. Bij het verlaten van het lokaal draaide de rector zich nog eens om en zei: 'En dat geldt ook voor jou Casimiri.' Nou zeg ik je, hoe bedoel je, ik ook, op één rij met die jongens.
Ik voelde mijn tenen groeien en was blij dat ik die dag geen slippers droeg. Op de tweede plaats zodat mijn lange tenen niet zichtbaar werden, maar op de eerste plaats zodat ik die slippers niet snel naar het hoofd van de rector kon gooien. Hoe bedoel je? Ik? Maar stiekem was ik maar wat trots. Trots dat ik mijn mening dus zo duidelijk kon overbrengen. Nu alleen nog leren om dat genuanceerd te doen. Ruim twintig jaar later lukt me dat nog steeds vaak niet. Temperament of toch karakter?

Het genot van wijn

Kurken en kurkentrekkers

Schroefdop, kurk of synthetische kurk, wat is nu het verschil? De dag zal nog komen dat de meeste wijnflessen met een schroefdop afgesloten worden. Een naar idee niet waar? Maar toch is het bewezen dat dit een van de beste manieren is om een fles wijn af te sluiten.

Tekst: Licores Maduro

Waarschijnlijk zullen de meer traditionele wijnmakers zich tot hun dood blijven verzetten tegen deze ontwikkeling, maar het zal toch gebeuren. Ook de plastic oftewel de synthetische kurken worden steeds populairder. Maar waarom is men op zoek gegaan naar alternatieven voor de kurk? Tenslotte speelt kurk een rol in het mysterieuze verouderingsproces van een wijn. Het antwoord is simpel: kurk is vatbaar voor ziektes en kan krimpen, wat gevolgen heeft voor de smaak en geur van de wijn. Die doen dan denken aan azijn of een vochtige, muffe kelder. Heeft de wijn een kurkgeur of kurksmaak, wat niet iedereen meteen zal herkennen, dan kunt u hem al weggooien, de smaak wordt heel onaangenaam. Hoe raakt hij nu beschadigd?
Er bestaat nog geen vaststaand bewijs maar het lijkt erop dat de oorzaak vaak bij de productie ligt. Kurk is afkomstig van kurkeiken uit Spanje en Portugal. Kurk wordt gebleekt in chloor voordat hij gewassen wordt in water en daarna gedroogd. Bij deze productie kunnen onwillekeurig chloroanisolen ontstaan. De bekendste van deze is de zogenaamde TCA oftewel trichloorazijnzuur. Dit is wat voor de beruchte kurksmaak in wijnen zorgt. Er wordt alles aan gedaan om dit probleem op te lossen, maar die oplossing is er nog niet.

Veel wijnmakers kiezen voor de schroefdop voor hun jongere wijnen en wijnen die niet gemaakt zijn voor langere bewaarperiodes. De wijn blijft dan frisser en geeft betrouwbaardere resultaten, geen verschil in kwaliteit en de wijn blijft langer fris en optimaal van smaak.

Over kurken gesproken, wist u dat een kurkeik minstens 25 jaar oud moet zijn voordat men voor het eerst kurk kan oogsten? En dat men daarna tussen de 8 à 15 jaar moet wachten voor de volgende oogst? Ongeloofelijk!

Genoeg met al deze kurkweteschap, hij moet eruit om van de wijn te kunnen genieten. Net als bij glazen zijn er verschillende kurkentrekkers op de markt. Hier maakt het wel iets minder uit welke u kiest, maar er zijn natuurlijk veel beter exemplaren dan andere. De beroemdste zijn het kelnersmes, de screw pull, de lever pull en de rabbit. De screw pull is de bekendste maar onze persoonlijke voorkeur gaat uit naar het pull tap kelnersmes. Dit heeft een mes om de folie af te snijden en een scharniermechanisme dat ervoor zorgt dat er minder druk op de kurk gezet wordt tijdens het uittrekken.

Meer informatie over de verschillende kurkentrekkers en hoe ze werken vindt u op het internet. Het is ook een kwestie van wat u het gemakkelijkst vindt. De zognaamde rabbit is ook een topper, maar is veel groter en neemt veel plaats in uw keukenkast in.

Quote

'Nothing is so strong as gentleness and nothing is so gentle as real strength'

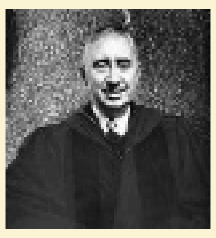

Ralph W. Sockman (Amerikaanse methodistische pastor, 1889-1970)

MODE

Wat voor type ben jij?

Hoe bepaal je zelf welke kleuren je het beste staan? Soms voel je je een 'lopende zombie' maar wordt er tegen je gezegd dat je er stralend uitziet, dan heb je nét het T-shirt met de juiste kleur uit de kast getrokken en soms voel je je stralend en wordt er aan je gevraagd of je je wel lekker voelt. De kleuren die je aantrekt zijn bepalend voor je uitstraling. Ben je een zomer- en wintertype? Dan trek je lichte, koude kleuren aan. Ben je een herfst- en een lentetype, dan zijn het de warme tinten die jou net iets extra's geven.

Lentetype
We beginnen met een lentetype. Voor een lentetype is het kenmerkend dat ze een huid hebben met de kleur van licht ivoor tot bruin, met een 'gouden ondertoon'. Het haar van het lentetype is blond met een gouden glans of licht koper. En de ogen zijn blauw, zachtgroen of -bruin of grijsgroen.
De beste accessoire die bij een lentetype past is goud. De volgende kleuren zijn geschikt: beige, ivoor, crème, bruin, kaki, marine, abrikoos, oranjerood, turkoois en aubergine.
Het lentetype kan het beste kiezen voor pastelkleuren die zacht in elkaar overlopen.
Voor de make-up is een goudkleurige ondertoon het meest geschikt en gebruik zachte tinten voor de oogschaduw: opzichtige effecten passen niet in het plaatje. Een aantal beroemde wintertypes zijn: Kate Moss, Michelle Pfeiffer, Nicole Kidman, Linda Evans en Gwyneth Paltrow.

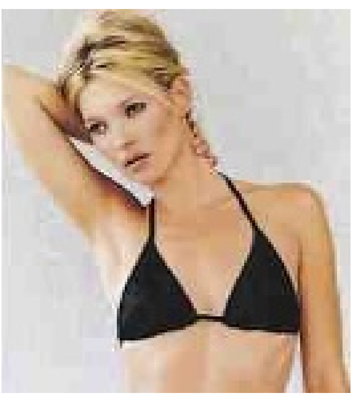

Kate Moss: lentetype.

Zomertype
Het huidkenmerk van een zomertype is een koele, rozige huidskleur. De haarkleur van een zomertype is over het algemeen asblond tot asbruin of middenbruin en de ogen zijn grijs tot blauw, 'petroleum' of 'hazelnoot'.
Voor de kleuren van de kleding kan het zomertype het beste denken aan: bordeaux, marine, verschillende soorten blauw, zuiver groen, citroengeel, fuchsia, helder rood, paars, rozebeige, lichtroze, licht tot donkergrijs en dieproze.
De accessoire die het beste bij een zomertype past is zilver.
Blauw in al zijn varianten staat uitstekend. Bij een zomertype passen zachte kleuren als koele pasteltinten. Voor make-up is een rozige ondertoon het mooist.
Een aantal beroemde zomertypes zijn: Sharon Stone, Cameron Diaz, Melanie Griffith, Claudia Schiffer en Hillary Clinton.

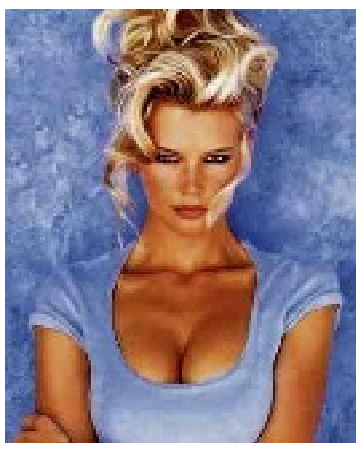

Claudia Schiffer: zomertype.

Herfsttypes
De huid van een herfsttype is warm goudgeel tot (goud)bruin, vaak met sproetjes. Het haar is kastanjebruin, rood of honingkleurig en de ogen zijn bruin, groen en zelden lichtblauw.
Voor de kleur van de kleding kan het herfsttype het beste kiezen voor ivoor, crème, bruin, kaki, marine, aubergine, mosterd, perzik, abrikoos, zalm, olijfgroen en turkoois.
Net als het lentetype kan het herfsttype het beste kiezen voor gouden accessoires.
Oranje en donkerbruine tinten zijn perfect. Denk bij make-up aan een gouden ondertoon.
Beroemde herfsttypes zijn Whitney Houston, Jennifer Lopez, Julia Roberts, Cindy Crawford en Sophia Loren.

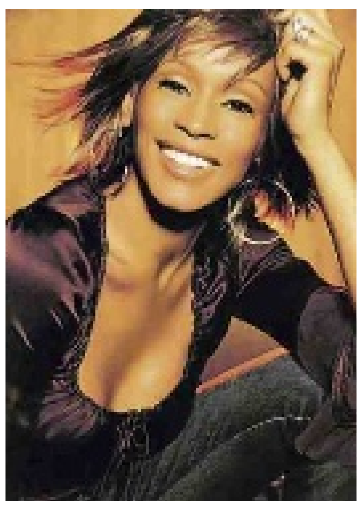

Whitney Houston: herfsttype

Wintertype
Het wintertype heeft een roze, porselein gekleurde huid, of is olijfkleurig gebruind. Met donkerbruin tot zwart of zilvergrijs haar. De ogen van de wintertypes zijn staalblauw of -groen, grijs, donkerbruin of zwartbruin.
De kleuren wit, zwart, bruin, verschillende soorten grijs, verschillende soorten blauw, citroengeel, zuiver groen, magenta, fuchsia, bordeaux, helder rood en paars zijn geschikt voor het wintertype. Om het geheel af te maken, zijn zilveren accessoires de beste keus.

Een wintertype hoeft niet een bepaalde soort make-up om het uiterlijk af te maken. Maar het is mooi om te kiezen voor een roze ondertoon en neem daarbij zuivere, heldere kleuren. Een aantal beroemde wintertypes zijn: Cher, Chatherine Zeta-Jones, Demi Moore en Joan Collins.

Demi Moore: wintertype

Jorges Luis Borges:

Fascinatie voor het universum

Daar waar ik regelmatig kom, in het oosten van Europa, wordt zoveel over Jorge Luis Borges gesproken, dat ik hem ook weer ging lezen. Getuige een zoveelste herdruk van zijn verhalen (de prachtige vertaling van Barber van de Pol uit 1998) is Borges ook in Nederland weer in. En in Argentinië natuurlijk, het land waar hij werd geboren maar niet begraven wilde worden. Is het zijn ondoorgrondelijkheid die ons fascineert, zijn ongebreidelde fantasie, of het gebrek aan eigentijdse boeiende auteurs, dat Borges terug is van weggeweest? Eigenlijk denk ik aan iets anders. Nu populisme en nationalisme overal floreren, duikt het verlangen naar het universele weer op. Een begrijpelijke reactie.

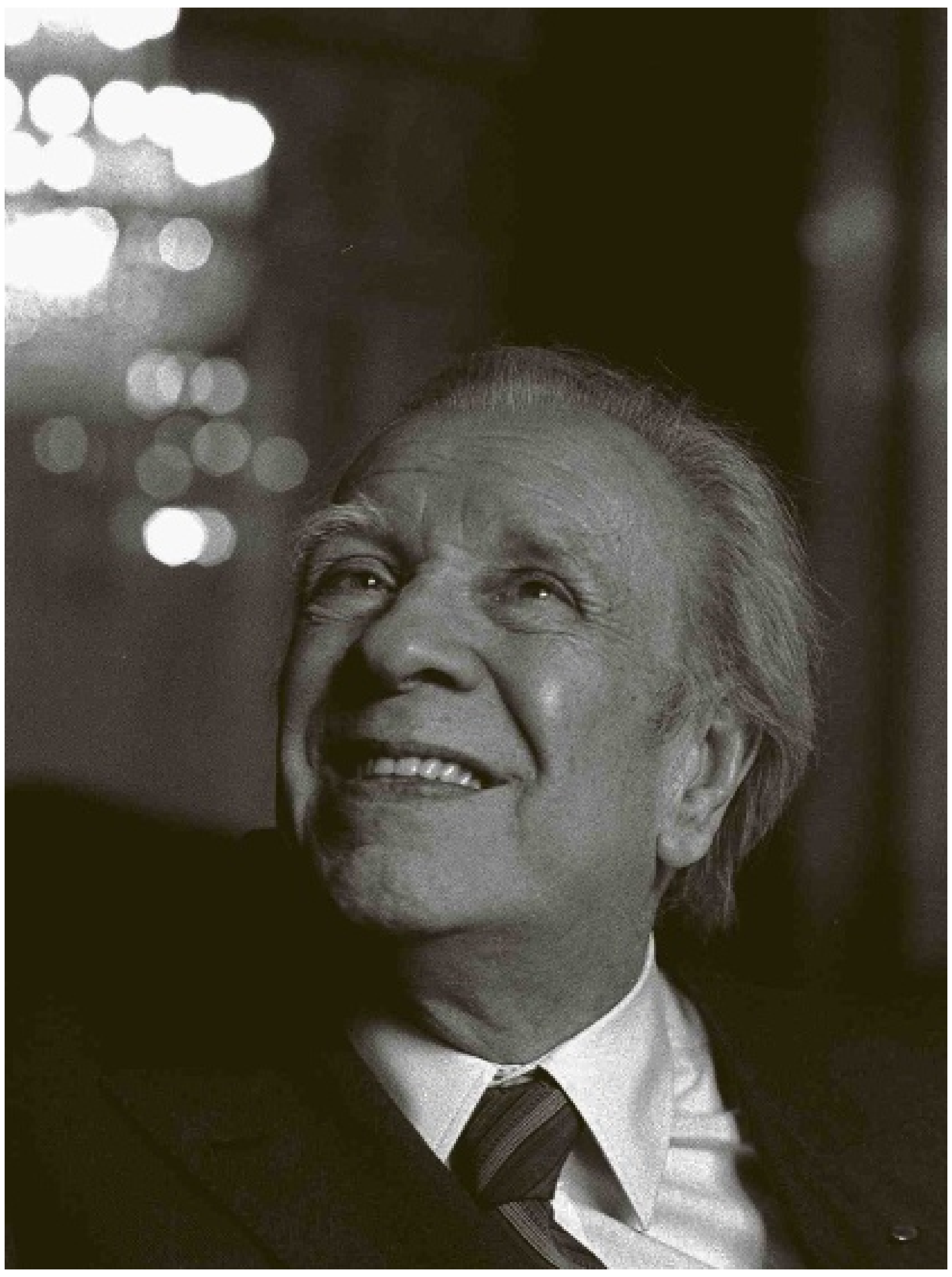

Jorge Luis Borges

Tekst: Brede Kristensen Foto's: Archief

Borges, kort samengevat: los van de lokaliteit zoekend naar universaliteit. De lokale cultuur is op zijn best een startbaan om met je vliegtuig de lucht in te komen. Niet om op te parkeren. Wat staan al die vliegtuigen daar? Het luchtverkeer blokkeert en niemand komt ergens. De mensen kwekken wat en houden elkaar bezig, maar het levert niets op. Alleen een beetje inteelt. Dat krijg je wanneer de lokale cultuur gepropageerd wordt. Borges wil opstijgen, vliegen, lezen, spelen, speculeren en onderzoeken wat anders is. Dat heeft hij zijn hele leven gedaan. Eerst vooral lezend en reizend. Later toen hij blind werd begon hij aan een innerlijke reis. Borges heeft het er vaak over. De nacht opende zijn ogen voor de innerlijke dimensie van het leven. De ander is in mij, het universum is in mij, ook het verleden en de toekomst. Echter, de oneindigheid (Pascal constateerde dat reeds) wekt ontzag en angst op. Dat geldt dus ook voor ons eigen innerlijk. ('Elogia de la Sombra'). Daarom is het animo ons erin te verdiepen niet groot. We verdringen het en blijven dus zitten waar we zitten, met de focus op het lokaal vertrouwde dat ons een scala van definities aanreikt waarmee we het leven netjes in kaart brengen, luisterend naar populisitsch-nationalistische boodschappen.

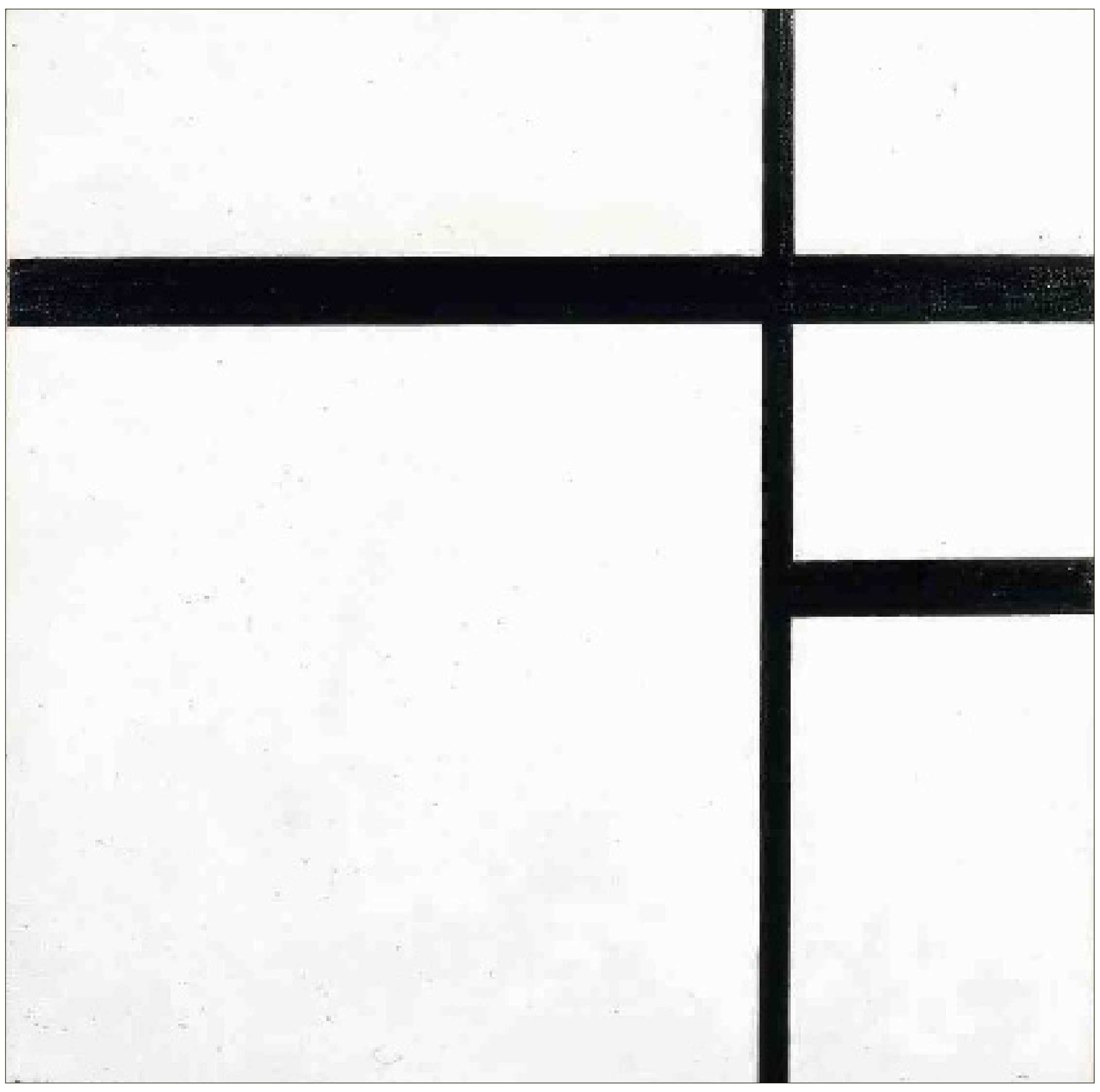

Compositie No. II, Piet Mondriaan, 1930.

Opvoeding

Borges (1899-1986) die in een enigszins gefortuneerde en intellectuele familie opgroeide in een arme wijk van Buenos Aires, had weinig contact met jongens van de straat. Velen hadden iets te lange vingers die bovendien graag een mes hanteerden of een trekker overhaalden. Borges deed later wel een beetje stoer alsof hij wist wat dit soort lieden van de straat bewoog, maar zijn kennis daarover was louter theoretisch. Thuis werd Engels gesproken. Zijn Engelse grootmoeder las hem detectives en griezelverhalen voor. Door zijn vader werd hij ingewijd in de internationale literatuur en leerde hij boeken verslinden. Hij werd een serieuze lezer, maar niet zo serieus dat hij zichzelf niet toestond af en toe te bladeren. In zijn essay over Joyce schrijft hij grote delen van Ulysses slechts te hebben doorgebladerd. Dat een groot literator als Borges geen zin had in die eindeloze woordenbrei was voor mij een opluchting. Dat terzijde. Zijn opvoeding wordt wel als oorzaak gezien waarom de Argentijnse Borges zich in de verste verte niet geroepen voelde zich te wijden aan de Argentijnse cultuurontwikkeling. Door nationalisten werd hem dat kwalijk genomen. Maar als er iemand is die de Argentijnse literatuur wereldberoemd heeft gemaakt is dat Borges en niemand anders.

Eerste gedichten

Tijdens de Eerste Wereldoorlog woonde hij met zijn ouders gedwongen in Zwitserland, waar hij naar school ging en alles wat op op het gebied van filosofie en literatuur los en vastzat las. In Spanje kwam hij in contact met de 'ultraistas', die met dada, futurisme en expressionisme experimenteerden. Hij maakte ook kennis met de kosmopolitisch ingestelde dichter Rafael Cansinos-Assens, die hij de rest van zijn leven als zijn grote leermeester beschouwde. Hij schreef wat weinig geslaagde gedichten in het Engels en keerde op 22-jarige leeftijd terug naar Argentinië. Daar besloot hij zich als schrijver van het Spaans te bedienen. Victoria Ocampo (zeer bevriend met Tagore) nodigde hem uit in de redactie van het kosmopolitische tijdschrift 'Sur' zitting te nemen. Al snel werd hij als een belangrijke literator beschouwd. Zijn eerste dichtbundel Fervor de Buenos Aires (1923) toont dat hij weliswaar een jongen van Argentinië wil zijn, maar ook dat hij meer wil zien en zijn. In 'Las calles' bijvoorbeeld bejubelt hij de straten van Buenos Aires, maar 'niet de drukke straten waar alles gebeurt', nee eerder die 'stille straatjes waar niets gebeurt, die in het licht van de ondergaande zon eeuwigheidswaarde krijgen, waar de kleine huisjes, bewoond door eenzame zielen, uniek in de ogen van God en de tijd, lijken op te gaan in de diepe oneindigheid van de luchten en de vlakten'. In andere gedichten spreken de straten, de pleinen en de patio's telkens van meer dan van het concrete leven dan en daar. In Llaneza wil hij het hoogste bereiken, geen glorieuze overwinning, geen positie in eigen land, maar simpelweg de acceptatie door de Realiteit, zoals de stenen en de bomen om hem heen. Voor hem bestaat er geen nationaliteit, slechts realiteit. In het efemere wordt het absolute zichtbaar. Ik denk dat deze bundel zijn meest persoonlijke gedichten bevat, die de toon zetten voor zijn verdere werk, dat behalve uit gedichten ook uit essays en de verhalen bestaat die hem internationale faam bezorgden.

Borges en Mondriaan

Zijn woorden doen me denken aan die van Mondriaan die in deze zelfde periode, reeds weg uit Nederland, ervan hield door de straten van Parijs te zwerven en later in die van New York zonder zich met het ogenschijnlijke leven erin verbonden te voelen. De straat stemde hem weemoedig jegens het concrete leven en opende tegelijkertijd zijn ogen voor het oneindig universele. Hij, de schilder van het universele bij uitstek, kon niet zonder de straat. Beide, Mondriaan en Borges geloofden dat de realiteit van het dagelijkse en ons innerlijke leven een venster is waardoor heen we iets van het oneindige kunnen waarnemen. Daarom lieten beide zich ook zo laatdunkend uit over al hun tijdgenoten die zich onder het mom van levensmoed slechts bekommerden om het 'dagelijkse derven', om met J.C. Bloem te spreken. De wereld ging kapot aan hokjesgeest, zoals ook vandaag de dag. Alleen een oriëntatie op het universele dat ons verbindt, kan de hokjesgeest uitdrijven.

Politiek

Met politiek hield hij zich amper bezig. Van de nationalistische Peron moest hij niets hebben. Peron onthief hem uit zijn functie als bibliothecaris. Later omarmde hij de militaire dictatuur in zowel Argentinië als Chili. Vreemd genoeg hebben veel intellectuelen overal ter wereld weinig aanstoot daaraan genomen. Men bleef hem bewonderen en ik geloof niet dat het mogelijk is een auteur te noemen met meer literaire prijzen en eredoctoraten uit zoveel verschillende landen dan Borges. Uitzondering vormden de Scandinaviërs die ervan afzagen hem de Nobelprijs voor literatuur toe te kennen.

Magisch realsime?

Sommigen zien in hem een magisch-realist, wat nergens op slaat. Behalve dat hij een verklaard tegenstander van het realisme in de literatuur was ('niemand weet over welke realiteit we het eigenlijk hebben, want we weten niet in welke realiteit we leven'), was hij evenmin een magiër. 'Er valt niets wezenlijks te bewerkstelligen, er valt slechts te kijken'. Het enige positieve dat hij over magie kon zeggen is dat magie ons kan helpen dingen te ontmaskeren. In dat opzicht toont hij wel verwantschap met Bulgakov, vaak als een van de vaders van het magisch-realisme in de literatuur gezien. Vreemd dat deze verwantschap bij mijn weten nooit geopperd is. Vreemd ook dat Borges, die een liefhebber van Russische literatuur was, nergens over Bulgakov heeft geschreven.

Verhalen van Borges zijn niet realistisch en zijn ook niet zo bedoeld. Voor Borges is schrijven een manier om het leven te ontdekken, niet om het present te stellen. Hij is een literator-filosoof die met hulp van verhalen het universum wil exploreren. Robert Lemm heeft daarover in zijn dikke Borges-studie 'De literator als filosoof' (2005) overtuigend geschreven. Daarbij maakt Borges vooral gebruik van de allegorie. Mooi voorbeeld lijkt me het verhaal over de 'Tuin met de zich splitsende paden': splitsende paden zijn evenzovele toekomstscenario's. De tuin blijkt een tuin van de tijd te zijn, met talloze parallelle tijdpaden, die alle mogelijkheden omvatten. 'De tijd splitst zich eeuwigdurend naar ontelbare toekomsten'. Het wandelen in de tuin is als het wandelen in de eeuwigheid van het nu.

Het postmoderne

Anderen zien in Borges de postmoderne auteur bij uitstek. Een kenmerk van het postmodernisme is dat niets vastligt, dat alles uit vorige perioden uit de geschiedenis van literatuur, kunst of muziek in principe interessant en bruikbaar is. Leuk om daar door geïnspireerd te worden en om mee te spelen. Nu lijkt het wel erop dat Borges leuk aan het spelen is met ideeën over bibliotheken, boeken zonder begin en einde, labyrinthen, spiegelzalen, maar er is altijd een existentiële wending. Neem het verhaal van de Aleph, het punt waar het hele universum samenkomt, dat hem een duizeling bezorgt en hem doet huilen omdat zijn ogen dat 'geheime, mogelijk bestaande iets hadden aanschouwd, waarover de mensen spreken, maar dat geen mens ooit gezien heeft, het ondoorgrondelijke universum'. Een punt waarvan de kern overal is, een punt zonder omtrek, een punt dat zich overal kan manifesteren en dat ons confronteert met het mysterie van onszelf (het idee komt trouwens van Spinoza). In een van zijn latere gedichten, Caja de musica, spreekt hij van muziek waarin de verre toekomst ons tegemoet treedt. In de eerste noten klinkt het vervolg reeds door. Iedere noot manifesteert het geheel, begin, einde en proces. Om het nog gecompliceerder te zeggen: we maken muziek, we luisteren naar muziek en we zijn zelf muziek. Het was deze complexiteit die Borges fascineerde. Daarbij maakt hij van verschillende beelden gebruik. Behalve van muziek vaak ook van de rivier. We kijken naar het altijd stromende water, dat we ook zelf zijn. Of van de woorden waarmee we mythen en vooroordelen creëren, die bepalend worden voor ons zijn, maar die ons ook de macht geven afstand te nemen, te observeren en te exploreren. In 'Borges y yo' observeert hij zichzelf. Vrij weergegeven: Ik merk dat anderen iets over mij zeggen, zin en onzin. Ik constateer dat en schrijf erover, reflecteer erover en vraag me af wat zin en onzin is. Borges heeft wel enkele waardevolle dingen geschreven. Zijn die blijvend? Wellicht. In tegenstelling tot ikzelf, want ik ben bezig te verdwijnen. Maar wie is nu de auteur van deze reflectie? Ik of Borges? 'Eigenlijk weet ik niet wie dit heeft geschreven', zo eindigt hij. Naarmate de reflectie voortgaat krijgt deze een labyrintachtig karakter. Je raakt erin verdwaald en de weg terug is onvindbaar. Ik geloof niet dat de gemiddelde postmoderne auteur zin in zo'n labyrint heeft.

'Waargenomen worden'

Deze beroemde zin van George Berkeley (1685-1753), heeft bij Borges een gevoelige snaar geraakt. Het gaat niet alleen erom dat we worden waargenomen, maar ook hoe. Zijn we in het oog van de waarnemer belangrijk of oud vuil? De aard van de betrekking is niet onbelangrijk. Borges was gefascineerd door deze zin van Berkeley. Wie neemt ons waar? Zien we onszelf als in een spiegel? Of worden we door een 'iemand' waargenomen. Is er een betrekking? Nergens durft hij expliciet te vragen naar de aard van de betrekking. Opmerkelijk is dat Borges' verhalen in wezen niet over personen en hun relaties gaan. Zijn verhalen zijn allegorieën. In zijn leven had Borges moeite met betrekkingen. Daarom denk ik dat we van Borges kunnen zeggen: het leven als uitdrukking van het verhulde en onvervulde verlangen naar een betrekking tot het universele.

CARIB publishing

Nu verkrijgbaar:

Het tweede bed

De algemene beeldvorming van de sociale werkelijkheid van de Curaçaose man is dat hij regelmatig naast zijn vrouw of vriendin een tweede of derde vrouw heeft. Trouw is een breed begrip dat meer de betekenis heeft gekregen van goed voor je vrouw zorgen, dan dat je het als man bij één vrouw houdt. De situatie lijkt door de gemeenschap geaccepteerd en een nieuwe norm te zijn geworden.

De auteurs, Valdemar Marcha, Paul Verweel en Jacqueline Werkman, onderzoeken hoe dit zo is gekomen en wat het aandeel is van zowel de man als de vrouw.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

Regio

Dorstig Cochabamba

Er lijkt nog steeds geen oplossing in zicht voor de drinkwatervoorziening in Cochabamba. Elf jaar geleden haalde de Boliviaanse stad internationaal het nieuws door een volksopstand die een einde maakte aan de privatisering van de drinkwaterdistributie.

Leidingwater is niet beschikbaar in veel arme delen van Cochabamba. Slechts 326.504 mensen, 48 procent van de bevolking van Cochabamba, hebben leidingwater. De armste inwoners zijn gedwongen om drinkwater te kopen tegen exorbitante prijzen.
Semapa, het gemeentelijke drinkwaterbedrijf, produceert dagelijks 20,6 miljoen liter water. Vaak wordt water illegaal afgetapt van Semapa en verkocht in arme buurten van de stad.
Deze situatie in de op twee na grootste stad van Bolivia, die een bevolking van ruim 680.000 mensen telt, is het gevolg van een serie mislukte experimenten. Die begonnen met een privatiseringsproces dat na ongekende oppositie werd stopgezet. De drinkwaterdistributie werd daarna weer toegekend aan Semapa. Semapa wordt bestuurd door de stad, maar heeft dringend hulp nodig van de provinciale en landelijke regering, zegt algemeen manager Julio Vargas. Het waterbedrijf zit in de schulden en kan niet op eigen kracht de benodigde 120 miljoen euro investeren die nodig is om de dienstverlening uit te breiden in de komende vijf jaar.

Ontslagen
In 2010 wist het bedrijf een oplossing te vinden voor het geldtekort, maar "we zijn nog niet compleet solvabel", zegt Vargas.
In 2009 had het tekort 2,1 miljoen euro bereikt. Talloze onregelmatigheden droegen bij aan de schuld van Semapa, inclusief diefstal van materialen, inkoop van materialen tegen duidelijk opgedreven prijzen en de aanwezigheid van een aantal werknemers op de payroll die niet daadwerkelijk werkten voor Semapa.

Om de financiën op orde te krijgen, moest het bedrijf 150 mensen ontslaan. Semapa heeft momenteel minstens vijf werknemers in dienst voor elke duizend huishoudelijke aansluitingen. Dat is aanzienlijk meer dan de drie werknemers per duizend aansluitingen die als adequaat worden beschouwd voor de dienstverlening in Latijns-Amerika.
Bolivia is een van de landen in de regio met het laagste aantal aansluitingen op waterleiding en riolering: 85 procent van de bevolking heeft toegang tot drinkwater en slechts 46 procent heeft een of andere vorm van riolering, blijkt uit cijfers die de Verenigde Naties in 2004 verzamelden.

Corruptie
In Cochabamba lijkt de enige optie een project waarbij een waterkrachtcentrale wordt gebouwd in het stroomgebied van de rivier Misicuni. Daar moet ook een reservoir bij komen met water voor huishoudelijk gebruik en irrigatie.
Het projectgebied ligt op twintig kilometer van de stad en staat onder beheer van Empresa Misicuni, een 'sociaal-publieke' onderneming met bestuurders van de overheid, de lokale autoriteiten en de bevolking. De geplande faciliteiten zullen er echter niet eerder komen dan in 2013.
"In het geval van Bolivia hebben beide modellen, privaat en publiek, gefaald", zegt Carlos Crespo, onderzoeker van het Centrum voor Hogere Universitaire Studies. Crespo stelt een gedecentraliseerd waterbeheer voor, aangestuurd door de consumenten zelf.
De betrokkenheid van de overheid impliceert automatisch centralisatie, wat in dit geval samenging met "een verschrikkelijk soort corruptie", zegt hij.

Spotlight op dieren

Oorzaken van diarree

Bacteriële diarree is meestal slechts een klein ongemak voor volwassen dieren, maar kan fataal zijn voor kleine puppies, kittens of zelfs mensenbaby's.

Tekst: Margot Hack

De meeste problemen komen voort uit besmet voedsel of door verontreiniging van de omgeving met ontlasting. Rauwe vleesdiëten voor huisdieren verhogen de kans op besmetting aanzienlijk. Aangezien deze ziektes ook humaan voorkomen is het verstandig om een beetje op de hoogte te zijn van deze besmettingen, zelfs als er geen puppies, baby's of chronisch zieken in huis zijn. Over het algemeen geldt voor bacteriele diarree dat hoe kleiner en jonger de patiënt is, hoe ernstiger de infectie.

Campylobacter
Campylobactersoorten zijn een groep bacteriën die diarree kunnen veroorzaken bij honden, katten, mensen en alle andere diersoorten. Voor huisdieren geldt dat deze bacterie voornamelijk een probleem is van de hele jonge dieren. Hun immuunsysteem is nog niet volgroeid en omdat ze zo klein zijn is het gevolg van het vloeistofverlies door diarree veel groter. Daarnaast groeien puppies en kittens vaak op in groepen en zullen elkaar dus gemakkelijk besmetten. Bij volwassenen zijn campylobacterorganismen vaak aanwezig in de darmen, maar ze hebben er geen last van.
Bij mensen is campylobacter vaak de oorzaak van maag-en darmproblemen en honden kunnen mensen besmetten, zelfs als de hond geen diarree heeft. Honden die gebruikt worden in bejaardentehuizen, ziekenhuizen of andere plaatsen waar mensen met een verminderde weerstand aanwezig zijn, zullen hierop dan ook regelmatig onderzocht worden. De meeste mensen raken besmet door het consumeren van besmet voedsel, water of rauwe melk. Slechts in 6 procent van de gevallen is er sprake van eventuele besmetting door honden. De behandeling bestaat uit antibiotica en eventuele ondersteunende infusen.

Salmonella
De meeste mensen zijn bekend met de salmonella-bacterie. Ze weten dat deze vaak een rol speelt bij voedselvergiftiging en dat diarree vaak het gevolg is. Bij de meeste mensen geeft de salmonella-besmetting koorts, diarree en krampen en deze gaan vanzelf weer over. Bij kinderen kan deze bacterie serieuzere effecten hebben en hetzelfde geldt voor puppies en kittens, terwijl volwassen honden en katten zelden last hebben van deze besmetting. Er is een uitzondering op het zelden ziek worden van volwassen dieren van salmonella, en dat is bij dieren die rauw vlees te eten krijgen. Het is tegenwoordig populair om honden en katten zo 'natuurlijk' mogelijk te voeren. Men denkt dat dit voedsel het dichtst bij het voedsel uit het wild komt en beter is dan commerciële voeders. In feite is het koken van voedsel essentieel voor het verwijderen van bacteriën, parasieten en bacteriële toxinen. Een recent onderzoek van rauw voedsel toont aan dat 80 procent van de onderzochte monsters salmonella's bevatten en 30 procent van de onderzochte honden scheidde samonella uit met hun ontlasting.

Meer over deze besmetting volgende week.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Animal Rights Aruba
We save, We care, We educate!
E-mail: ara@setarnet.aw
Website: www.Animalrightsaruba.org
Tel: 5887709/5945393
Voor donaties: via Paypall zie website

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"
Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Meelijwekkend; 6. galappel; 12. leiding; 14. aardig; 15. voorvoegsel; 17. voegwoord; 18. vragend vnw.; 20. Frans lidwoord; 21. vader; 22. roeipen; 24. slinger; 25. voorwendsel; 26. een zekere; 28. kunsttaal; 29. Griekse letter; 31. luchtband; 35. heuplaars; 37. herstel; 38. altijdgroene heester; 40. snavel; 43. lievelingskostje; 45. onheilsgodin; 47. Turkse eretitel; 48. deel van India; 50. lokale wind; 51. zoen; 53. uitroep; 54. bevel; 55. biljartstok; 56. boom; 58. persoonlijk vnw.; 59. goed gekookt; 61. zangstuk; 63. rem voor noodgevallen; 64. droog en bros gebak.

VERTICAAL:
1. Intens moe; 2. getijde; 3. straat (Fr.); 4. platte erwt; 5. koude lekkernij; 7. reeds; 8. plaats in Frankrijk; 9. ontkenning; 10. voegwoord; 11. rivier in Engeland; 13. meubelstuk; 16. Engelse ontkenning; 18. grasland; 19. ik (Lat.); 21. nachtspiegel; 23. watering; 25. voormalige Chinese leider; 27. kinderjuffrouw; 30. stelling; 32. thans; 33. grootvader; 34. atmosfeer overdruk; 36. lofdicht; 38. te werk gaan; 39. soort papegaai; 41. buiging; 42. wilde kat; 44. voormalig Russisch heerser; 45. woonboot; 46. oude Franse munt; 47. lomp; 49. uitroep van spijt; 52. bolgewas; 54. zoon van Jakob; 57. aldus (Lat); 59. Japans bordspel; 60. muzieknoot; 61. tandeloos zoogdier; 62. uitroep van pijn.

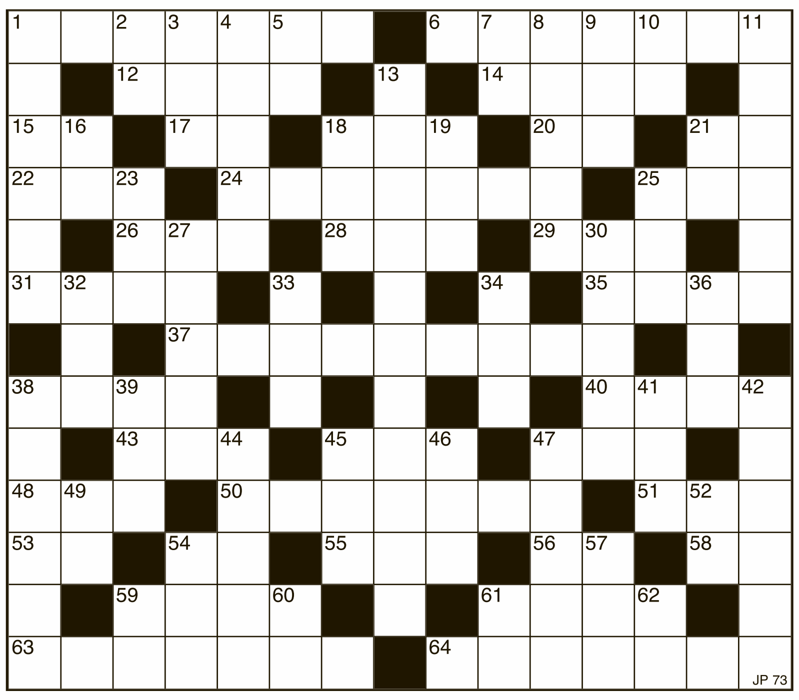

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Juan Dirksz
Wayaca 69
Aruba

Miguel Chiang
Cascoraweg 128
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

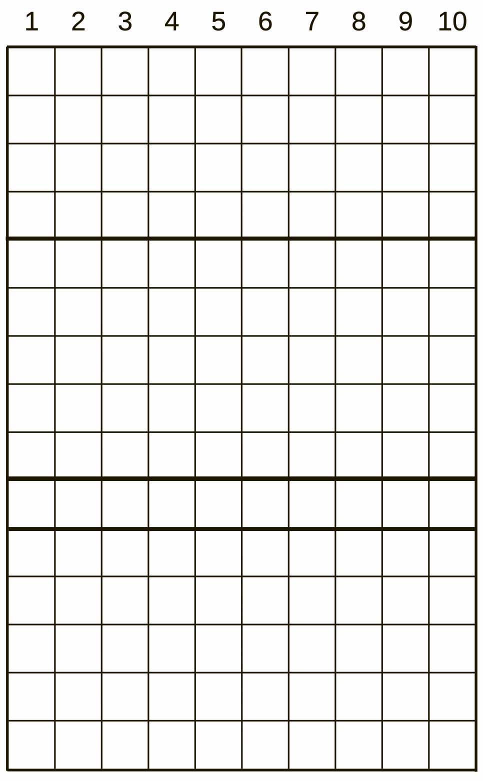

1. Punt van een lijst - voorstel - belangenbehartigende groep;
2. sukkel - landstreek in Afrika - jammerlijk;
3. eerlijk - Oosterse tovenaar - werelddeel;
4. venster - harssoort - wijnsoort;
5. hap - schuldig - verholen;
6. boerenplaats - aanvankelijk - overblijfsel;
7. punt - beeldverhaal - geest;
8. slotwoord - Franse schilder - tweepersoons fiets;
9. middelpunt - zuidvrucht - vaartuig;
10. ladder - rekenkundig getal - op een andere plaats.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

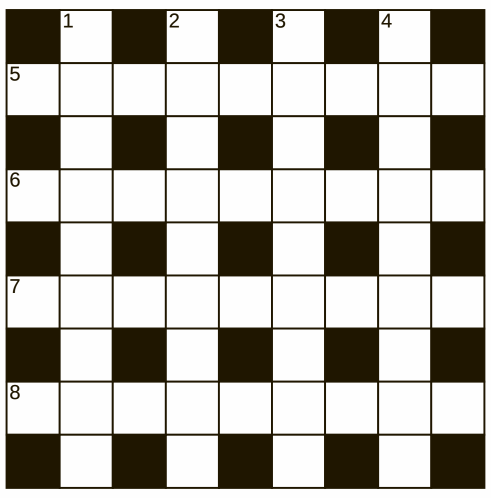

HORIZONTAAL:
5. Hoofd van het onderzoek (4);
Houterig en versleten (7);
6. Belachelijke troep (6);
Ademloze vliegroute (8);
7. Hortende oude munt (6);
Muze die centraal staat in generatoren (5);
8. Niet meer toegepast als het hierin raakt (7);
Krijgt hij lucht van bloemen? (6).

VERTICAAL:
1. Weggaan in alle eenzaamheid (8);
Doen het niet in het geheim (6);
2. Verheffende grondlegger (8);
Verhoging die weer plezier geeft (4);
3. Vogel die internationaal als voetballer uitblinkt (6);
Hemelse rijtoer (7);
4. Bijdehandje uit een doosje (8);
Jarige in een vliegtuig (3).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	N	G	A	D	D	I	M	N	A	V	Y	S
B	T	E	N	E	L	L	A	V	E	B	X	T
M	G	U	V	S	U	L	P	R	U	S	E	R
A	T	N	U	E	D	A	M	P	E	N	S	A
G	I	F	I	L	T	B	G	E	E	P	N	M
S	E	I	A	D	A	S	A	R	D	E	N	O
N	T	W	G	A	L	S	U	L	L	N	E	L
A	L	A	R	J	R	E	E	E	O	O	S	P
R	U	L	O	N	H	G	M	R	E	X	T	I
K	C	A	Z	C	T	M	O	N	E	I	U	D
T	A	M	S	R	O	E	N	I	A	N	L	D
S	F	F	A	H	G	E	T	H	L	A	K	N
R	A	T	C	R	G	D	R	U	S	B	A	I
E	S	S	A	E	S	E	O	R	K	A	I	E
K	F	H	L	N	O	N	E	M	I	S	R	B
A	C	P	P	O	O	L	G	U	R	E	T	C

Aanmelding
Absurd
Afscheuren
Afschommelen
Arts
Bevallen
Bibliograaf
Charge
Crash
Dampen
Einddiploma
Eresaluut
Faculteit
Gamba
Geep
Kerstkrans
Klutsen
Kroes
Malawi
Nixon
Plegen
Sexy
Simenon
Startgeld
Steven
Surplus
Terugloop
Vanmiddag
Zorg

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

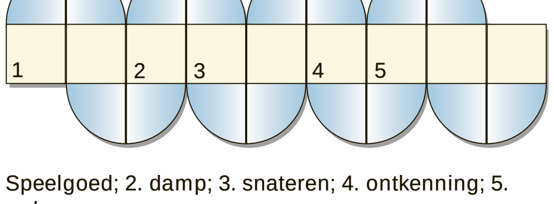

1. Speelgoed; 2. damp; 3. snateren; 4. ontkenning; 5. opvolgen.

© Puzzelland/110326

SUDOKU

			9				8	
9		4		5	6			7
7						2		
8			2	6		9	3	
3	4							2
	5	9		8	3			1
	8	2		7		1		
		1				5	7	
4		3			8			

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

9	8	7	4	6	1	3	2	5
3	1	2	5	8	9	4	7	6
5	6	4	2	7	3	9	1	8
4	2	9	3	1	5	6	8	7
8	5	6	9	2	7	1	4	3
7	3	1	8	4	6	2	5	9
6	4	5	1	9	8	7	3	2
2	7	8	6	3	4	5	9	1
1	9	3	7	5	2	8	6	4

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Alpen; 5. nop; 8. macro; 13. daas; 14. nabob; 16. haal; 17. asa; 18. let; 19. tor; 21. ski; 22. spel; 25. bami; 27. reek; 28. nol; 30. genk; 32. kain; 33. kolom; 35. doem; 37. io; 38. door; 39. peri; 40. no; 41. tutu; 43. knoei; 45. code; 47. tell; 49. een; 50. auto; 52. neep; 54. kist; 56. oor; 58. lev; 60. oen; 61. arc; 63. orel; 65. goeni; 67. twen; 68. keker; 69. dis; 70. lease. VERTICAAL: 1. Adam; 2. las; 3. paasei; 4. es; 5. nat; 6. ob; 7. pot; 9. ah; 10. casino; 11. rak; 12. olie; 14. nel; 15. bob; 18. lek; 20. rag; 23. pendule; 24. pol; 26. medicus; 27. raout; 28. norne; 29. lopen; 31. kendo; 32. kit; 33. kok; 34. mei; 36. moe; 42. tenrek; 44. oer; 46. ottawa; 48. lel; 50. ain; 51. cook; 53. peg; 54. kei; 55. acne; 57. ore; 59. vod; 60. ons; 62. res; 64. le; 66. ei; 67. te. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Trommelen; 6. knormeren; 7. rechtsafe; 8. sjouwenen. Verticaal: 1. Kringetje; 2. amorpheus; 3. ketensbel; 4. bederfwet. Anagram: bont-beton-Bantoe; teer-enter-Extern; ruim-pruim-Umpire; riet-inter-Rinket; nota-toman-Tampon; stel-leest-Skelet; mail-claim-Climax; eind-hinde-Heiden; amen-maine-Inname; tent-tante-Patent. Gevraagd woord: BEURTSCHIP. Woordzoeker: SPREEKUUR Puzzelslang: 1. Vereist; 2. toom; 3. mecenas; 4. sint; 5. takelen. Het sleutelwoord was: VETMESTEN.

'Dalmatië'

Vanaf zo ongeveer 1860 vond er vanuit de verpauperde Balkan, waar slavernij, lijfeigenschap, rechteloosheid en herendiensten in die tijd nog heel normaal waren, een massale uittocht plaats naar verre oorden overzee waar in relatieve vrijheid aan een betere toekomst kon worden gebouwd. En de reizigers schrokken niet terug voor extreme omstandigheden. Die waren ze namelijk in hun land van herkomst ook wel gewend geweest.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Want wie denkt er nu zijn nieuwe 'thuis' te vinden in Antofagasta in de desolate Atacama-woestijn in het noorden of in het uiterste zuiden van Chili in Patagonië aan de kille Straat van Magellaan in Punta Arenas? Volgens officiële cijfers zouden er momenteel in Chili zo'n 380.000 inwoners van Kroatische oorsprong verkeren. Onofficiële bronnen spreken liever van 750.000 en daarvan leven er ruim 70.000 nog steeds in Punta Arenas, de stad van de 'Kroatische' Pacific, ook wel de 'stad van de rode metalen daken' genoemd, waar de namen van winkels, de bouwstijl en sommige typische gerechten uit de Dalmatische keuken nog steeds herinneren aan de grote exodus die 150 jaar daarvoor een aanvang nam.

En daar zit je dan in Punta Arenas, afgeleid van de Spaanse term Punta Arenosa, dat 'zanderig punt' betekent en waar de Portugese zeevaarder Magallanes, in dienst van de Spaanse koning, in 1520 in aanraking kwam met een ruwe bevolking in ongelooide dierenhuiden gekleed, een volk dat rauw vlees at en met hun gemiddelde lengte van 1.80 meter vele malen groter waren dan de kleine Spanjolen. Dit leidde dus ook naar de naam Patagonië, de regio van de patagón, de vervaarlijke reuzen die 'brulden als wilde stieren' en 'knarsten met hun blikkerende tanden'. Waar hebben we die meer gehoord, die verhalen over mogelijke giganten zonder enige civilisatie die de verre kusten buiten het oude continent bevolkten?

In ieder geval, de Chileense overheid gebruikte Punta Arenas sinds 1848 eerst als strafkolonie, waarbij de door koude bevangen gevangenen werden bewaakt door militairen die om disciplinaire redenen vanwege 'problematisch' gedrag naar het uiterste zuiden werden gesommeerd. En kort daarop meldden de Kroaten uit Europa zich. Een vreemde mixture die ondanks wat opstand, ongeregeldheden, de moord op gouverneur Muñoz Gamero en een priester en muiterij op termijn assimileerde tot een heterogene bevolking.

Ook Chili heeft blijkbaar geen enkele moeite met het grossieren in lange ingewikkelde namen waar dit om het eren van hun nationale prominenten gaat. Het is het begin van de herfst op het zuidelijk halfrond, het motregent hinderlijk en de thermometer is inmiddels in de namiddag gezakt naar zo'n 5 graden Celsius wanneer May en ik landen op de Presidente Carlos Ibañez del Campo International Airport. In de taxi naar het twintig kilometer verderop gelegen Punta Arenas is het gelukkig behaaglijk warm. In het enigszins somber troosteloos ogende glooiende landschap drommen in de regen vele schapen samen in het al schaars wordende daglicht. Witte vlekken tegen een groene schilderachtige achtergrond. Een culinair avontuur ligt zonder twijfel in het verschiet met zo'n wollige veestapel binnen handbereik.

Eigenlijk had ik vooraf mijn zinnen gezet op een delicatesse, een kruidig gegrild stuk guanaco, een lamasoort, maar de overijverige eigenaar van het restaurant verontschuldigt zich met zichtbare moeite. De guanaco is inmiddels een bedreigde diersoort volgens de Chileense en Argentijnse wetgeving geworden weet hij en in het openbaar kan er niet meer van dit bijzondere gerecht worden genoten.

Tsja, zo'n menukaart in de voortuin van Antarctica bij de beruchte Kaap Hoorn. Veel gegrild vlees en pasta, wel erg traditioneel want er wordt zo min mogelijk gebruikt gemaakt van producten die niet in de regio zelf aanwezig zijn. Favoriet is het malse lamsvlees dat meestal een paar uur op de wijze van de gaucho, de laatste vrijgevochten cowboy van Patagonië, boven een open vuur wordt bereid. Wat visgerechten: beekforel en krab. Een beetje magertjes allemaal, maar wel smakelijk en met elan opgediend.

In de straten van Punta Arenas is het inmiddels nog kouder geworden. Een gure wind snijdt als een scherp mes door de kleine stad. May en ik zoeken de behaaglijkheid van een typisch restaurant waar nog Kroatische gerechten aan ruwhouten tafels rond de open haard worden geserveerd. Keus genoeg overigens. Dalmatië in Punta Arenas, dat is nog eens een bijzondere belevenis. We kiezen voor een lamspoot à la pasticada in een witte wijnsaus. Dit smelt weg op de tong.

Uiteraard hoort hier ook nog enige garnituur bij. Als bijgerecht warme aardappelsla naar origineel Kroatisch recept. Een verrassing is het kaasplankje met zelfgemaakte paksi, de fameuze schapenkaas van het eiland Pag in de Adriatische Zee. May deelt overigens het recept van die verrukkelijke warme aardappelsla graag met u.

KOOK MEE MET MAY

Warme aardappelsla

2 pond aardappelen, geschild
6 eetlepels gewone olijfolie
200 gram gerookt ontbijtspek, in reepjes gesneden
3 sjalotten, gepeld en heel fijn gesneden
1 teen knoflook, gepeld en fijn gehakt
2 eetlepels witte wijnazijn
2 eetlepels droge witte wijn
1 theelepel poupon-mosterd
3 à 4 eetlepels vers gehakte kruiden zoals: dragon, kervel en Italiaanse peterselie
1 eetlepel fijn gehakte bieslook en een hele voor garnering
zout en vers gemalen zwarte peper

De aardappelen in water met een beetje zout gaar koken.
De aardappelen direct in plakken snijden in een schaal en met 3 eetlepels olie besprenkelen. Op smaak brengen met vers gemalen peper. Alles goed omscheppen. Schaal apart houden. In een koekenpan de reepjes spek bakken tot deze knapperig zijn.Vuur iets lager zetten en de sjalotten en knoflook toevoegen en nog 1 minuut doorbakken. Bij de aardappelen voegen en omscheppen.

De koekenpan weer op het vuur zetten, de azijn en wijn toevoegen, vuur temperen, de mosterd toevoegen, roeren en over de aardappelen schenken. Drie eetlepels van de kruiden toevoegen, omscheppen.

De salade in een mooie schaal doen. De rest van de olie, de overgebleven kruiden en de bieslook over de salade strooien. Met de bieslookstengels garneren.

Direct serveren.

Bijgerecht voor 6 personen.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Palo Alto Shiraz Rosé

Druifsoort:	Shiraz
Streek:	Maule Valley, Chili
Kleur:	Donkerrose
Geur:	Kersen, frambozen en kruiderij
Smaak:	Fris met de smaak van kersen, frambozen en kruidnagels

Dit doet me denken aan warme zomers, een heerlijke aardappelsalade voor bij de gegrilde kip! Hier dus een heerlijke rosé! Hiervoor blijven nog even in Chili, bij de Palo Alto Shiraz Rosé uit de Maule Valley. Palo Alto produceerde in 2006 zijn eerste wijnen. Hun concept was om topwijnen te produceren tegen een schappelijke prijs. De wijnen zijn erg modern met een aantrekkelijk fruitkarakter. De naam 'Palo Alto' komt van een specifieke boom die alleen in de Maule Valley voorkomt. Het is een hoge boom vol met stekels en met prachtige bloemen. In veel van de wijngaarden zie je deze boom midden tussen de wijnstokken staan. De Palo Alto Rosé is een prachtige wijn met een licht jamachtig aroma van kersen en frambozen. U zult de typerende Shiraz-kenmerken van kruiderij niet missen die perfect combineren met de fruitsmaken in de wijn. Door zijn intensiteit zal hij perfect combineren bij de aardappelsalade van deze week.

LICORES MADURO

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete Supermarkt.

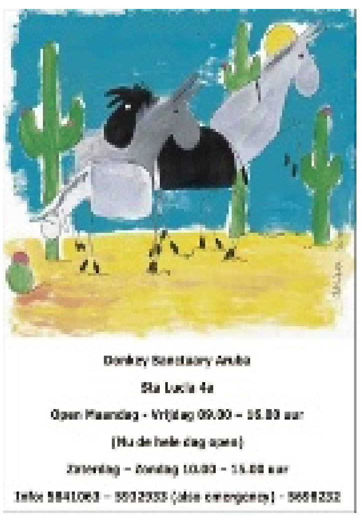

Laat zieke kinderen weer even kind zijn.

CliniClowns

ÑAPA Business

26 maart 2011

Diagnostisch Centrum:
Uniek opleidingstraject

“Eindelijk heb ik mijn diploma”, vertelt Amarelis Augustina geëmotioneerd. “Mijn dochter sprong een gat in de lucht van blijdschap toen ze hoorde wat ik had bereikt”, glundert Erwin Erkelens. Beide professionals maken deel uit van een grotere groep ervaren analisten van het Algemeen Diagnostisch Centrum (ADC), die onlangs een internationaal erkend vakdiploma behaalden na een uniek, lokaal en compact opleidingstraject.

Tekst: Maya Mathias Foto’s: Maya Mathias en René Bergsma

Erkelens: “Onze directeur Arif Potmis heeft het allemaal mogelijk gemaakt en de support van Wimbert Martina, onze klinisch chemicus en Etienne Jamanika, onze opleidingscoördinator, was enorm. Toch doe je het uiteindelijk vooral zelf. Doordat onze lokale laboratoriumopleiding er jaren geleden plotseling mee ophield, studeerden wij niet af. Je bent gemotiveerd en je hebt ervaring genoeg, maar geen diploma als bewijs. Door dit verkorte opleidingstraject op basis van eerder verworven competenties (EVC’s) is dat toch gelukt. Augustina: “Ik kan nu in allerlei landen aan het werk of verder met mijn carrière bij het ADC. Mijn familie is ontzettend trots, dat het mij na al die jaren is gelukt.”

Sneller en goedkoper

Beide analisten, met meer dan 30 jaar ervaring, namen deel aan het EVC-traject dat in nauwe samenwerking met de Nederlandse brancheorganisatie ‘VAPRO’ werd uitgevoerd. Bij een EVC-traject onderzoek je eerst goed wat iemand al in de praktijk heeft geleerd. Vervolgens ontwerp je een maatwerkopleiding om naar een erkend diploma toe te werken, waarin je als het ware de leemtes in kennis en competenties aanvult. Als ervaren medewerker begin je dus niet op nul, maar stap je in op je eigen niveau. Hierdoor wordt de weg naar een diploma sneller en goedkoper afgelegd, een win-win-situatie voor iedereen. Jamanika: “Onze analisten jarenlang in Nederland laten studeren was financieel en organisatorisch onmogelijk en vooral ook onnodig geweest. Dit traject heeft iets langer dan een jaar geduurd en de samenwerking met de VAPRO-professionals uit Nederland was prettig en intensief. We hebben er allemaal hard voor gewerkt, maar ik heb grote bewondering voor de vastberadenheid van onze medewerkers.” Erkelens: “Naast je dagelijkse werk weer in de studieboeken duiken viel inderdaad niet mee, maar in onze groep heerste het gevoel van ‘alles op alles zetten’, want waar krijg je weer zo’n kans?”

EVC-methode populair

EVC-trajecten groeien in Europa sterk in populariteit en het aantal gecertificeerde opleiders groeit mee. Voor steeds meer werk zijn formele diploma’s vereist en de EVC-methode biedt ongediplomeerde werknemers de mogelijkheid om zich alsnog formeel te scholen en een extra wapen op de arbeidsmarkt. Een groot voordeel is het praktijkgerichte en gedifferentieerde karakter van de opleidingen en het feit dat de werkgever en/of branche er relatief veel invloed op heeft. Een EVC-traject kent een aantal stappen. Met behulp

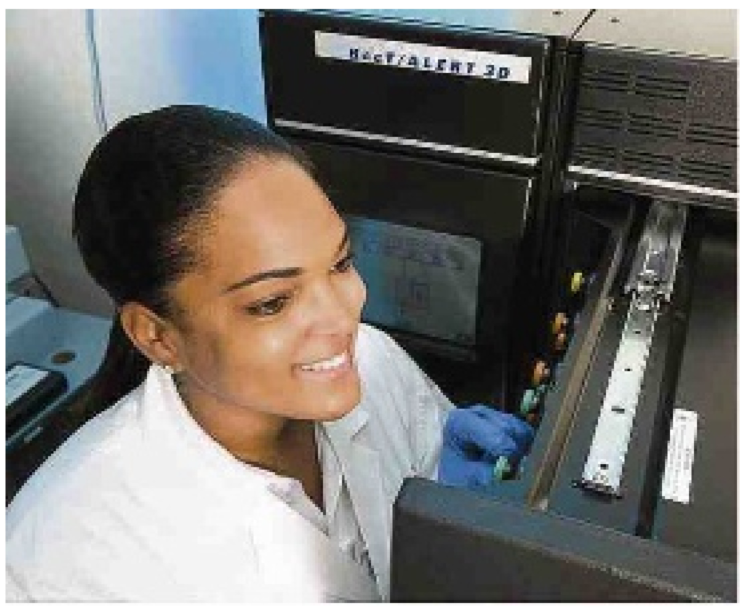

van een quickscan, een kort intakegesprek, wordt allereerst het niveau van de potentiële deelnemer bepaald. Hierbij wordt niet alleen op competenties, maar ook op interne motivatie gelet. Vervolgens verzamelt de deelnemer zelf zoveel mogelijk bewijs van wat hij allemaal al kan en laat hij aan de hand van een eigen portfolio zien wat hij aan theoretische kennis en soft skills beheerst. Het portfolio bestaat bijvoorbeeld uit een uitgebreid CV, kopieën van schooldiploma’s en relevante trainingscertificaten, maar ook uit referenties van collega’s en leidinggevenden en beschrijvingen van relevante vaardigheden die binnen, maar ook buiten het werk zijn opgedaan. Vervolgens vindt een assessment, een soort proeve van bekwaamheid, op de werkplek plaats waarin het competentieniveau van de deelnemer door een gemengd assessorenteam wordt vastgesteld.

Van Oh jee naar Oh ja!

Bij het ADC bestond dit team uit afdelingshoofd Martina en Martine Deckers, EVC-assessor bij VAPRO en gepromoveerd in de klinische chemie. Samen stelden zij na het assessment ook vast hoe de maatwerkopleidingen en bijbehorende theoretische en praktijktoetsen van de dertien ADC-analisten er uit moesten komen te zien die leidden tot een erkend diploma op mbo-niveau. Gewapend met nieuwe studieboeken en een individueel opleidingsplan gingen de ADC-medewerkers vervolgens aan de studie en vertrok het VAPRO-team naar huis. Op signaal van Martina, keerde Deckers na een jaar voor het eindassessment terug, dat ook weer gezamenlijk werd uitgevoerd. Deckers: “Tijdens het eerste intakegesprek en het assessment waren de analisten van het ADC best wat verlegen en stil. Bij het eindassessment lieten zij veel meer van hun kennis en vaardigheden zien. Het is mooi om te zien hoe een ‘Oh jee’-houding omslaat in een ‘Oh ja’-houding en hoe het zelfvertrouwen van de deelnemers groeit. Voor de deelnemers is dit traject best zwaar en veeleisend geweest, maar de groep was heel gemotiveerd.”

Internationale aandacht

Jamanika: “Terugkijkend heeft een aantal ingrediënten van ons EVC-traject tot succes geleid. Wij waren al lid van brancheorganisatie VAPRO en een geaccrediteerd leerbedrijf voor stagiaires op mbo- en hbo-niveau. Daarnaast hadden wij voldoende deskundigheid in huis en had ik al een opleidingsbeleid en afzonderlijke opleidingsplannen uitgewerkt. Het feit dat er zoveel mensen tegelijk met het traject startten, zorgde ook voor extra stimulans en steun. Bij dit soort trajecten is de committment van managers en medewerkers cruciaal, naast een directeur die de juiste randvoorwaarden schept en de financiële ruimte creëert. In Nederland vinden veel EVC-trajecten plaats, maar bij laboratoria is de methode nog vrij onbekend. Als Curaçaos pioniertraject kunnen we trots zijn op de aandacht die ons opleidingstraject in Nederland en zelfs in Europa genereert.”

ADC wil vooruit

Het EVC-traject maakt deel uit van een breder professionaliseringsproces. Na een roerige tijd is de rust bij het voormalig Landslaboratorium teruggekeerd. Onder leiding van Potmis is de afgelopen drie jaren een groot aantal verbetertrajecten opgestart op het hoofdkantoor én de zeven filialen van het ADC. Potmis: “De kwaliteit van onze dienstverlening is significant verbeterd en onze marktpositie versterkt. Als grootste laboratorium van Curaçao werken we hard aan onze service en zichtbaarheid. En met onze reguliere en specialistische activiteiten werken we niet alleen voor burgers, artsen en ziekenhuizen maar ook voor de Milieudienst, de politie en de rechterlijke macht. Met meer dan 150 grotendeels lokale analisten, waaronder klinische chemici, toxologen, pathologen en (arts) microbiologen, willen we vooruit. Dat zie je in onze nieuwe visie en missie terug, maar ook in de focus van ons personeel.”

Blijvend leren

Met het oog op een ISO-certificering, een belangrijk kwaliteitskeurmerk dat de overheid van alle lokale laboratoria eist, doorloopt het ADC op dit moment een intensief accreditatieproces. Daar hoort goed opgeleid personeel bij, dat over de juiste diploma’s beschikt. Potmis: “Dit opleidingstraject is betaalbaar en compact. Als organisatie wil je de talenten van je medewerkers maximaal benutten en streef je naar brede inzetbaarheid en mobiliteit. Als medewerker wil je natuurlijk ook vooruit. Dit opleidingstraject, op basis van eerder verworven competenties, heeft ingrijpende consequenties voor ons personeel. Samen met ons nieuwe functiewaarderings- en beoordelingssysteem leidt het tot een betere salariëring en een kansrijker carrièrepad. Wij investeren bewust in ‘blijvend leren tijdens het werk’.”

Werkmentaliteit

Het EVC-traject heeft behoorlijk wat teweeg gebracht. Jamanika: “Toen ik tien jaar geleden bij het ADC begon, nam het personeel mijn opleidingsboodschap minder serieus. Het idee dat je kansen moest grijpen, was minder doorleefd. Met de komst van Potmis is een cultuurverandering ingezet. Van managers vragen we nu een coachende rol en van onze medewerkers verwachten we meer meedenkkracht en eigen initiatief. Dit traject draagt daar zeker aan bij. Medewerkers van hoog tot laag in de organisatie zien nu meer mogelijkheden voor zichzelf. Dat vind ik het mooiste van dit hele proces. Ze zijn minder bang en komen naar me toe met de vraag: ‘Ik wil me verder ontwikkelen, wat zijn mijn mogelijkheden en wat kan je voor me doen?’ Augustina is daar een mooi voorbeeld van. Zij geniet nu van haar diploma en rust even uit. Maar straks begint zij aan de opleiding middelmanagement, omdat ze naar eigen zeggen ‘geïnspireerd’ is geraakt.”

Arelis Augustina en Erwin Erkelens.

ADC-analisten met een internationaal erkend diploma, samen met Arif Potmis, Winburt Martina, Etienne Jamanika en het VAPRO-team.

Wat is EVC?

EVC staat voor Erkenning van Verworven Competenties. Een EVC-procedure geeft een beeld van de talenten, kennis en vaardigheden (competenties) van een persoon. Deze kan hij verworven hebben op school, op het werk, thuis of door het beoefenen van hobby’s.

Wat is de visie achter EVC?

De eisen van de arbeidsmarkt veranderen tegenwoordig steeds vaker en sneller. Als gevolg daarvan is niemand ooit uitgeleerd en moeten mensen zich flexibel aan nieuwe omstandigheden kunnen aanpassen. Het instrument EVC brengt de kennis en kunde in beeld die mensen op een bepaald moment hebben. Die competenties kunnen overal vandaan komen.
De essentie van EVC is het erkennen dat leren niet alleen gebeurt via het formele onderwijs.

Wie zijn betrokken bij een EVC-procedure?

Allereerst natuurlijk de deelnemer zelf; deze staat centraal in de EVC-procedure. Vaak begint een deelnemer aan een EVC-procedure via zijn arbeidsorganisatie (of de arbeidsbemiddelingsorganisatie in geval van werkloosheid). Daarnaast is er een EVC-aanbieder. In de meeste gevallen zijn dit onderwijsinstellingen, kenniscentra of gespecialiseerde bureaus die een deel of de gehele procedure uitvoeren.

Uit welke stappen bestaat een EVC-procedure?

Een EVC-procedure bestaat uit de volgende stappen:

- Voorlichting
- Individuele afspraken: start ontwikkelplan
- Herkennen van competenties: portfolio
- Waarderen van competenties: assessment
- Beschrijven van de resultaten: EVC-rapportage = Ervaringscertificaat
- Eventueel een vervolg op de EVC-procedure in de vorm van een uitwerking van een aanvullend scholings- of ont wikkelplan

Business Agenda

Curaçao

Cursussen Kamer van Koophandel

21 & 23 maart
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal Nederlands

22 maart
Formanan hurídiko

24 maart
Enkele aandachtspunten bij overeenkomsten
Voertaal Nederlands

28 & 30 maart
Omzetbelasting

29 maart
Seguro pa empresa
Gratis

Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Voertaal Papiamentu, tenzij anders aangegeven.
Cursussen op doordeweekse dagen zijn van 18.00 tot 21.00 uur. Op zaterdag van 09.00 tot 12.00 uur.
Prijs per keer is 40 gulden, tenzij anders aangegeven. Deelname aan een cursus die uit twee dagen of dagdelen bestaat kost dus 80 gulden.

Aruba

29 maart: KvK Workshop: entrepreneurship & innovation
De workshop is bedoeld om heldere antwoorden te geven over wat innovatie is en draait om het idee dat innovatie een instrument is voor het ondernemerschap, ongeacht hoe groot of klein het bedrijf. Door middel van een interactieve benadering worden praktische tools aangeboden om midden- en kleinbedrijf te helpen innovatie te begrijpen en innovatiestrategieën te implementeren.
Thema's zijn onder meer: ondernemerschap, klassieke en nieuwe paradigma's, business cases en strategie.
Tijd: 16.00 - 18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Aruba Chamber of Commerce
Spreker: Edward Erasmus
Vooraf aanmelden is noodzakelijk. Registratie kost 35 florin en kan door middel van een email met naam, bedrijfsnaam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582-1566 ext. 27/35/42.

19 april: Voorbereiding aanbestedingen
Tijdens deze lezing krijgt u praktische informatie over hoe u voor te bereiden op komende aanbestedingen.
Tijd: 16.00 - 18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Aruba Chamber of Commerce
Spreker: Marlon Croes
Deelname is gratis, registratie is verplicht en kan door middel van een email met naam, bedrijfsnaam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582-1566 ext. 27/35/42.

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Aruba. Deze beurs biedt inzicht in lokale en internationale innovatieve initiatieven.

Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

29 mei: Innovatie
Aansluitend op 'Destination Innovation' (27-28 mei) de workshop 'Entrepreneurship and Innovation'. Doel van de workshop is om heldere antwoorden te geven op de vragen wat innovatie is en hoe dit gebruikt kan worden als instrument voor de ondernemer.
Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Tijd: 16.00 - 18.00 uur.
Spreker: Edward Erasmus, docent aan de Faculty of Finance & Economy van de Universiteit van Aruba.
Voertaal: Papiamento
Deelname kost 35 florin. Registratie is verplicht en kan geschieden via een email onder vermelding van naam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.

10 juni: Fatum Pensioen Seminar
Seminar over bedrijfspensioenen en andere secundaire voordelen voor werknemers.
Plaats: The Westin Aruba Resort
Tijd: 14.00 - 19.00 uur
Meer informatie: www.fatum.com en/of tel. 582.1111

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00 - 14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

10 september: Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker en uitreiking van de eerste ATIA Business Excellence Awards, met de focus op excellence in entrepreneurship en innovatie. Tijdens deze avond zullen de beste entrepreneurs worden erkend.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

7-9 april: Agroalimentaria
Internationale beurs voor de levensmiddelenhandel (voedingsmiddelen, dranken en tabaksproducten), zowel voor de lokale als internationale markt. Gelegenheid tot netwerken, contacten leggen met kopers en verkopers en handel drijven. Plaats: Convention Center, Hotel Dominican Fiesta de Santo Domingo.
De Nederlandse ambassade en de Kamer van Koophandel organiseren op 8 april een seminar over handelsmogelijkheden met het Koninkrijk der Nederlanden. Na afloop is er een lunch met matchmaking activiteiten. De ambassade heeft ook een stand op de Agroalimentaria die beschikbaar is voor bedrijven uit het Koninkrijk.

De Kamer van Koophandel van Aruba zal aanwezig zijn tijdens de Agroalimentaria, onder meer om informatie te verstrekken over handel drijven met Aruba, zowel tijdens de beurs als het seminar. Bedrijven die niet zelf op de beurs aanwezig kunnen zijn, kunnen zich laten vertegenwoordigen door de Kamer van Koophandel. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Kamer van Koophandel van Aruba: www.arubachamber.com. U kunt ook contact opnemen met de Kamer: Tel. 582.1566, ext. 35.
Opgeven: zo spoedig mogelijk via businessinfo@arubachamber.com

12-13 april: Brazil & Latin America Trade & Commodity Finance Conference
Conferentie over Trade & Commodity Finance in Brazilië en Latijns-Amerika, waar cijfers met betrekking tot de lokale en internationale markten aan de orde komen, mogelijkheden om te discussiëren over de mogelijkheden en besprekingen voeren met mogelijke partners wereldwijd.
Plaats: São Paulo, Brazilië
Meer informatie: www.exportagroup.com of email info@exportagroup.com

12 t/m 24 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' (12 t/m 20 mei) en Suriname (23-24 mei). De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean en Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, im- en export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk.
Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

1-3 juni: CHTC
Caribbean Hotel and Tourism Conference 2011 van de CHTA (Caribbean Hotel and Tourism Association). Thema is gelinkt aan CHTA's campagne 'Tourism is Key', om overal in het Caribisch gebied bewustzijn te creëren van het belang van toerisme voor de regio. Verwacht worden vele afgevaardigden, vertegenwoordigers van hotels, leveranciers, attracties en toeristenbureaus. Een exclusieve mogelijkheid om te netwerken.
Plaats: Barbados
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

Effectieve communicatie

Effectief communiceren werpt zijn vruchten af in termen van geld en tevredenheid. Goede communicatie van het management stuwt de winst op en leidt tot betrokken medewerkers. Waarom zijn leidinggevenden er dan nog steeds zo slecht in?

Tekst: Bob Harms

Onderzoek door het communicatieadviesbureau Watson Wyatt resulteerde in zes communicatiestijlen die de toppers van de middelmaat onderscheiden. Ondernemingen met het meest effectieve communicatiebeleid blijken 47 procent meer winst te behalen. In die bedrijven is het personeel bovendien meer betrokken.

Het is overduidelijk dat bedrijven waar het personeel als volwassenen behandeld wordt en betrokken wordt bij beslissingen betere resultaten bereiken dan bedrijven waar het management samenschoolt en vanuit een ivoren toren opdrachten uitdeelt. Minder dan een op de vijf ondernemingen betrekt de werknemers echter bij beslissingen die invloed op hen hebben. De best presterende ondernemingen doen dit echter tien keer zo vaak wel.

Een goed teken is dat steeds meer ondernemingen direct met hun werknemers communiceren over hoe hun acties de klant beïnvloeden. Ook het aantal ondernemingen dat managers ziet als een belangrijke factor in de communicatie laat een stijging zien.

"De best presterende bedrijven beschouwen communicatie als topprioriteit", aldus Kathryn Yates, directeur communicatieadvies van Watson Wyatt. "Ze gebruiken communicatie om managers te informeren en de werknemersbetrokkenheid te verhogen en zo de neuzen in één richting te krijgen wat betreft klantbehoeftes en bedrijfsdoelstellingen. Door te weten hoe topbedrijven dit aanpakken, kunnen bedrijven hun eigen communicatiebeleid aanpassen, hun personeel motiveren en betere resultaten behalen."

Ik ben er ook persoonlijk van overtuigd dat een goede communicatie binnen bedrijven, instellingen en organisaties de winst verhoogt, maar ook de productiviteit. Wat zeer opvallend is, is dat in onze contreien er veel gepraat, gecoacht en zelfs sessies gehouden worden om de communicatie te verbeteren. Op de Antillen en Aruba zijn er communicatiegoeroes te over. En toch dringt het blijkbaar bij veel managers en leidinggevenden bij bedrijven, instellingen en organisaties maar niet door hoe belangrijk dit aspect is.

Geconstateerd mag worden dat veel managers een duidelijk gebrek aan empathisch vermogen hebben. Dit is geen verwijt! Bij deze constatering moet gedacht worden aan het Griekse spreekwoord: 'Welk soort woorden u ook mocht spreken, gelijke zult u horen'. Met andere woorden, om goed te communiceren zult u hiervoor open moeten staan. De managers en de directie zullen eerst zelf congruent met deze materie om moeten gaan voordat ze de organisatie gaan 'verplichten' om beter te communiceren. 'Walk your talk'.

Om dit te bereiken zal men bereid moeten zijn om terug te gaan naar de eigen wortels. Dit is onder meer mogelijk door je te laten coachen of door het lezen van boeken. Enkele boeken die ikzelf als zeer goed ervaren heb zijn: 'Je ongekende vermogens' van Anthony Robbins (een verfrissende kijk op neurolinguïstisch programmeren, communicatie en persoonlijke ontwikkeling; ISBN-10 9021588463) en 'Het nieuwe leiderschap' van Daniel Goleman en Richard Boyatzis (ISBN-13: 9789025429928). Bij het lezen van deze boeken zult u verrast staan van de ongekende mogelijkheden die er zijn om uzelf verder te ontwikkelen tot een succesvolle leidinggevende.

Hieronder volgen zeven uitgangspunten om de communicatie zo effectief mogelijk te laten verlopen:

- altijd uitgaan van de behoeften van de klant;
- werknemers betrekken in de bedrijfsvoering;
- managers helpen effectief te communiceren;
- gebruik maken van de beste sprekers binnen de onderneming om veranderingen effectief door te voeren;
- training, coaching en begeleiding, constant!;
- meten van de impact van de onderlinge communicatie;
- vaststellen hoe de werknemers het beleid en de dagelijkse gang van zaken ervaren.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

Geef nooit korting!

Lage prijzen zijn funest voor een gezond rendement en tasten de winst van bedrijven, professionals en zelfstandigen flink aan. Sinds de financiële crisis is de prijs- en margedruk op veel markten alleen maar toegenomen. En de verwachting is dat daar voorlopig geen einde aan zal komen, zelfs niet als de economie herstelt.

In 'Geef nooit korting!' laat Jos Burgers aan de hand van 31 prikkelende adviezen zien hoe u het beste met prijsdruk kunt omgaan. Het boek gaat onder meer over faire prijzen, belazeren en klantverwachtingen. Op een luchtige manier beschrijft de auteur hoe u prijsdruk voorkomt en tegengaat. Waar lage prijzen zijn geen vaststaand feit en onze eigen invloed op de prijs is veel groter dan we vaak denken.

In het boek valt te lezen dat er vele manieren zijn om in de dagelijkse praktijk aan prijsdruk te ontsnappen. Wees trots op de prijzen die u voor uw producten en diensten vraagt. Realiseer u hoe waardevol u bent voor uw klanten en laat u niet gek maken. Als klanten zeggen dat u te duur bent, is dat vervelend. Maar het is pas echt een ramp als u dat zelf ook vindt!

Jos Burgers is marketeer. Hij schreef diverse bestsellers, waaronder Klanten zijn eigenlijk nét mensen!, No Budget Marketing, Relatiebeheer als Groeistrategie en Hondenbrokken. Met 200 presentaties per jaar is hij een veelgevraagd spreker op seminars en congressen over onderwerpen als strategie, marketing, klantgerichtheid en prijsbeleid.

'Van 17,99 naar 19,99!' staat er op het boek. 'Wees trots op je prijs en wees niet meteen bang dat je klant je product te duur vindt', aldus Burgers.

Titel: Geef nooit korting! En 30 andere adviezen over omgaan met prijsdruk.
Auteur: Jos Burgers
Uitgever: Van Duuren Management
EAN: 9789089650719

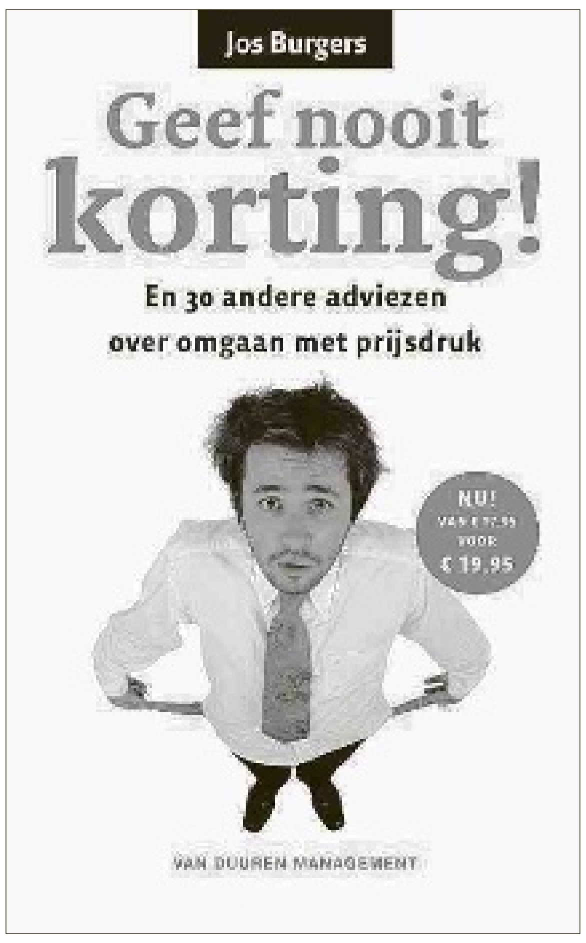

Bestemming Curaçao

Wie: Familie Binksma
Hoe: ArkeFly
Hoe lang: Twaalf dagen
Budget: We zien wel wat we nodig hebben
Waar vandaan: Utrecht, Nederland

"We zijn hier nog maar twee dagen, dus we hebben nog niet erg veel van het eiland kunnen zien. Maar we vinden het alleen al heerlijk om in onze rokjes, korte broekjes, hemdjes en T-shirts rond te kunnen lopen zonder te bevriezen. De zee is prachtig, het strand is prachtig, we zijn nu al aan het genieten terwijl we nog geen kant op kunnen omdat we nog geen auto hebben. Het is de eerste keer dat we op Curaçao zijn, dus we moeten alles nog ontdekken en uitzoeken. Maar gelukkig hebben we een paar leuke tips gekregen waar we naartoe kunnen gaan.
We willen heel graag met de dolfijnen zwemmen, eigenlijk moet dat ook wel een beetje als je hier bent. En we willen ook graag een rondje langs alle stranden, een rondje Banda'bou gaan doen. Natuurlijk zijn we van plan om in Willemstad te gaan kijken, lekker rondslenteren en shoppen. Maar verder doen we het rustig aan, we hebben tenslotte vakantie. Het idee alleen al dat je niets moet, maar alles mag doen. Thuis moeten we weer, maar hier worden we 's ochtends wakker en bedenken we waar we zin in hebben. We hebben hier een leuk huisje, een eigen plek waar we ons ook heerlijk kunnen terugtrekken met een boek." De meiden gaan niet stappen, vertellen ze. "Wij doen het lekker rustig aan en genieten van ons vakantie."

Fiscale feiten

Belastingheffing binnen het Koninkrijk

De staatkundige hervorming van de Nederlandse Antillen is een feit. Curaçao, Sint Maarten en Aruba zijn ieder afzonderlijk een land binnen het Koninkrijk. De overige drie eilanden, Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) zijn openbare lichamen van Nederland.

Tekst: Lennart Huijsen en Ingemara Bak

De ontmanteling van de Nederlandse Antillen heeft tot gevolg dat er nu vijf verschillende fiscale stelsels binnen het Koninkrijk naast elkaar bestaan. Aruba en Nederland hebben ieder een apart fiscaal stelsel. Curaçao en Sint Maarten hebben er voor gekozen om vooralsnog de Antilliaanse regelgeving te handhaven. Waar in de Landsverordeningen 'Nederlandse Antillen; stond, wordt nu 'Curaçao' respectievelijk 'Sint Maarten' gelezen. Daarnaast hebben de BES-eilanden sinds 1 januari 2011 een eigen fiscaal stelsel. Op de BES-eilanden kan zowel de Nederlandse vennootschapsbelasting en dividendbelasting van toepassing zijn als BES-belastingen. De BES-belastingen zijn de opbrengstbelasting, vastgoedbelasting en algemene bestedingsbelasting.

Het bestaan van zoveel verschillende stelsels kan leiden tot ingewikkelde situaties bij grensoverschrijdend verkeer. Waar wordt bijvoorbeeld degene belast die in Nederland woont, maar op de BES-eilanden een vakantiewoning heeft? Hij kan als zijnde inwoner van Nederland in Nederland worden belast. Hij kan ook worden belast op de BES-eilanden omdat daar de vakantiewoning is gelegen. Om dubbele belastingheffing binnen het Koninkrijk te voorkomen, zijn er twee regelingen, de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK) en de Belastingregeling voor het land Nederland (BRN). Op basis van deze regelingen wordt de bevoegdheid om belasting te heffen, toegewezen. Deze regelingen zijn als het ware een soort scheidsrechter die bepaalt of in een bepaalde situatie Nederland belasting mag heffen of bijvoorbeeld Curaçao of Bonaire.

De BRK regelt de belastingheffing in de verhouding tussen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Zo heeft de BRK bijvoorbeeld een regeling voor grensoverschrijdende arbeid. Hiervan is sprake als een inwoner van een land voor een bepaalde periode in een ander land heeft gewerkt. Iemand is bijvoorbeeld door zijn werkgever vanuit Curaçao uitgezonden naar Aruba. De BRK bepaalt dan dat het loon van iemand die op Curaçao woont, maar die op Aruba werkzaamheden verricht, op Aruba mag worden belast. Hierbij geldt een grens van 183 dagen oftewel zo'n zes maanden. Indien de inwoner van Curaçao in een periode van twaalf maanden korter dan 183 dagen op Aruba verblijft en werkt mag Curaçao belasting heffen. Hierbij mag het loon niet worden betaald door een werkgever op Aruba. Voor de bepaling van de verschuldigde belasting dient rekening te worden gehouden met het zogenoemde progressievoorbehoud. De tarieven van de inkomstenbelasting lopen op naarmate het inkomen hoger wordt (progressief). Progressievoorbehoud houdt in dat het loon uit Aruba toch wordt meegenomen om te bepalen welk progressief tarief op Curaçao van toepassing is.

De BRN regelt de belastingheffing in de verhouding tussen het Europees gedeelte en het Caribisch gedeelte van Nederland. Doordat de BES-eilanden een eigen fiscaal stelsel hebben kan de situatie ontstaan dat binnen het Europees gedeelte en het Caribisch gedeelte van Nederland dubbele belastingheffing of belastingvrijdom kan ontstaan. Belastingvrijdom is uiteraard zeker niet de bedoeling van de Nederlandse belastingwetgever. In de BRN worden onder meer regels gegeven voor de Europese Nederlander met een vakantiehuisje op Bonaire. Ook zijn er regels voor vennootschappen die bij wetsfictie niet op Bonaire zijn gevestigd, maar in Nederland en daar worden belast. Dit maakt het er uiteraard niet eenvoudiger op. Het streven van de overheid is nog steeds om de belastingwetgeving zo eenvoudig mogelijk te maken. Door het ontstaan van meer autonome landen binnen het Koninkrijk, zullen de fiscale stelsels in de toekomst wellicht verder uit elkaar gaan lopen. Fiscale regelingen om dubbele belasting of belastingvrijdom te voorkomen tussen de landen en openbare lichamen binnen het Koninkrijk zullen er niet eenvoudiger op worden.

Mr Ingemara Bak en mr Lennart Huijsen zijn werkzaam bij PricewaterhouseCoopers Curaçao als belastingadviseurs. In deze rubriek wordt over diverse fiscale onderwerpen geschreven.

Mens & Werk

Overwin angsten

Veel carrières worden geruïneerd door angst. Angsten en paniek houden jaarlijks vele mensen in hun greep met gevolgen als uitval, verzuim en gemiste kansen. Faalangst, angst voor conflicten, paniek, piekeren, niet voor zichzelf durven opkomen en sociale angsten leveren spanningen op die niet nodig zijn. Als men zich ervan bewust is dat angst een rol speelt bij slecht functioneren en ziekteverzuim kan het leven voor veel mensen veranderen.

Tekst: Judice Ledeboer

Ieder mens kent wel de gevoelens die hem minder goed doen voelen waardoor hij minder presteert. Men kan heel enthousiast zijn over iets, maar dan wordt men ineens overvallen door een gevoel dat het niet gaat lukken. Angst speelt een grotere rol in ons leven dan wij denken. We voelen het wel, maar die gevoelens worden dikwijls niet herkend als angst. Prestaties nemen af en men laat zich meeslepen in allerlei negatieve gevoelens. Men denkt zelfs dat men daar niets aan kan doen, want het overkomt je, het is er zomaar. Dit is dus niet waar, want alles komt voort uit gedachten en bij angst gaat het om zich bewust te zijn van die (negatieve) gedachten. Deze negatieve gedachten hebben dikwijls te maken met een negatief zelfbeeld. Ik ben niet belangrijk, ik kan het niet en ik ben het niet waard.
Mensen presteren minder omdat zij zich laten leiden door angsten. Vaak is men zich daar niet van bewust. Het niet aanpakken van zaken, en kleine zaken als de telefoon niet opnemen en e-mails niet beantwoorden hebben onbewust te maken met angst. Er is altijd wel een excuus te verzinnen om iets niet te doen en daar verschuilt men zich dikwijls achter. Men accepteert het ook nog, terwijl de boel in het honderd loopt. Projecten lopen vertraging op door dit soort 'natatigheden', de medewerkers die zich wel aan deadlines en afspraken houden en zich inzetten voor hun opdrachten met het dragen van verantwoordelijkheden raken behoorlijk gefrustreerd en uiteindelijk kost het veel geld.

Waar is men dan bang voor? In algemene zin kan men zeggen dat men bang is voor situaties waarin iets van ons verwacht wordt. We moeten een prestatie leveren en deze prestatie moet op korte termijn plaatsvinden. Er worden dan allerlei gedachten gecreëerd dat men die prestatie niet kan leveren. Men is bang dat er dingen fout gaan en zo ontstaan er allerlei onredelijke gedachten hoe het zou kunnen gaan. Men kan er zelfs ziek van worden: hoofdpijnen, maag- en darmklachten en rugpijnen. De gedachte 'het zal wel niet lukken' overheerst. Men denkt dat we niet kunnen spreken in het openbaar, dat we een project niet van de grond krijgen, dat we de deadline niet halen, dat we het eindresultaat niet halen. Dit zijn allemaal gedachten over iets dat nog moet plaatsvinden en daar laat men zich door leiden. Men kan eigenlijk helemaal niet weten of iets wel of niet lukt, tenzij men paranormaal is. Die angst zit dus in het hoofd. Men creëert een werkelijkheid die er niet is. Men kan echter wel de handen uit de mouwen gaan steken, een twee vormen, in actie komen, op onderzoek gaan om dat voor elkaar te krijgen wat er gevraagd en verwacht wordt.

Hoe wordt men de angst de baas? De angst kan ook gebruikt worden als richtingaanwijzer. Dit heeft alles te maken met zelfreflectie. Dikwijls loopt men weg als men ergens bang voor is. Men wil dan ook zo min mogelijk te maken hebben met de angsten omdat het heel vervelend is om bang te zijn. Natuurlijk rent men weg als er ergens een ontploffing plaatsvindt. Dat is een eerste reactie: vluchten. Maar men kan angsten ook heel sterk voelen voor 'normale' zaken, zoals het geven van een presentatie of bij het starten van een project of bij het beginnen van een eigen bedrijf. Deze angsten belemmeren de voortgang en zelfs de groei van de persoon in kwestie. Men vlucht voor dat wat men eigenlijk heel graag wil doen.

Het is dus goed om juist dat wat je dwars zit aan te pakken. Wanneer men merkt dat men ergens voor wil weglopen moeten de alarmbellen gaan rinkelen. Op dat moment staat men eigenlijk zichzelf in de weg. Als men bang is voor een manager of collega heeft het geen zin om die angsten weg te stoppen, maar men moet daar iets mee doen. Waar ben ik bang voor? Voor mijn reputatie? Voor mijn werk en financiële situatie? Voor mijn promotie?

Als men niets doet aan angsten dan zal men de rest van zijn leven onzeker blijven en zullen dromen waarschijnlijk nooit in vervulling gaan. Het is goed om de angsten in de ogen te kijken en er proactief mee aan de slag te gaan. Het gaat daarbij om lef. Alleen door zichzelf te pushen zal men langzaam over onzekerheden heen groeien. Men moet ervaren dat het anders kan, maar zonder lef verandert er niets. Kritisch kijken naar eigen angstige en onzekere gevoelens helpt al andere gedachten te vormen en dan ziet alles er ineens veel rooskleuriger uit. Mensen die met passie en overgave werken laten zich niet leiden door angsten. Zij laten zich leiden door een innerlijke motivatie, zien geen beren op de weg en komen voor zichzelf op.

Marketing

Futuroloog

Tekst: Marcel Truyens

Met een harde klap belandde de ordner op tafel. "Wie het weet mag het zeggen", zei mijn opdrachtgever. De man was de laatste maanden erg druk bezig geweest met het verkrijgen van een agentschap voor een nieuw product. De onderhandelingen met zijn leverancier zaten in het afrondende stadium maar langzaam maar zeker maakte zijn enthousiasme plaats voor twijfel. Er werden nogal wat inspanningen gevraagd op financieel en marketinggebied, alles onder langetermijnafspraken, en de onzekerheid over de acceptatie van het product op de markt nam sterk toe ook al gaf marktonderzoek aan dat er een grote koopbereidheid onder de consumenten bestond. "Wel of niet?" vroeg mijn klant. "Ik zou willen dat ik in de toekomst kon kijken, het wordt of een groot succes, of een enorme flop met een hoop kosten."

Bedrijven investeren veel geld in marketingonderzoek om zoveel mogelijk onzekerheid over de toekomst weg te nemen. Ze praten met consumenten, distributeurs, leveranciers, banken, et cetera om zo'n helder mogelijk beeld te krijgen van (hun langetermijnpositie op) de markt.
Toch slagen veel bedrijven er niet goed in om hun eigen toekomst te voorspellen. Dat kan zijn omdat ze bepaalde ontwikkelingen in de markt niet zien, nieuwe concurrenten niet als zodanig herkennen of zich gewoon niets aantrekken van belangrijke ontwikkelingen vanuit de gedachte dat zij de markt dicteren. Zie in dit licht bijvoorbeeld hoe Nokia marktaandeel verliest door een te zwak besturingssysteem op haar telefoons. En ook al zit 'iedereen' op Curaçao aan de Black Berry, dit product gaat het op lange termijn niet redden om de simpele reden dat ze niet voldoende applicaties voor hun toestellen beschikbaar hebben. Relatieve nieuwkomers als Android en Apple veroveren intussen stormenderhand de markt.

Een goede aanvulling op het voorspellen van de toekomst die de laatste jaren sterk aan populariteit heeft gewonnen is 'trend watching'. Trend watching houdt zich bezig met het voorspellen van toekomstige ontwikkelingen op basis van levensstijlen en ontwikkelingen in de samenleving. Een aardig voorbeeld is de 'Fountain of Youth' en in het verlengde daarvan de beauty-markt. Een aantal jaren geleden was het idee van gebleekte tanden en anus, plastic borsten en idem billen een verschijnsel waarover gniffelend werd gesproken. Tegenwoordig is het gemeengoed.

Aten we er vroeger maar op los, tegenwoordig staan de schappen van de supermarkten vol met biologische producten en eten veel mensen minder vlees. Bedrijven die deze trends jaren geleden hebben zien aankomen en erop inspeelden, spinnen daar nu goed garen bij.

Tegenwoordig hebben we in het verlengde van de allang ontwikkelde 24/7, anywhere, anytime economie, een groot deel van de samenleving dat zich met behulp van mobiele netwerken met elkaar in contact stelt. Denk aan FaceBook, Twitter, Flickr... Ondernemers die zich daar (nu nog steeds) niets van aantrekken missen enorme kansen en stellen de toekomst van hun onderneming op termijn in de waagschaal.

Overigens is het zaak een trend te onderscheiden van een bevlieging: als een bepaald product 'in' is, wil dat niet zeggen dat de hele markt is veranderd. Het succes van zo'n product zegt dan hooguit dat consumenten behoefte hebben aan iets nieuws, unieks, gemakkelijks of verrassends. Dat laatste is de trend, het eerste de bevlieging. Als u als ondernemer trends probeert te herkennen maak dan gebruik van zoveel mogelijk bronnen: internationale media zoals tv, radio, film, internet, weblogs, social media, shows en seminars. Kijk naar de ontwikkelingen op die internationale markten waar uw business zich het hardst ontwikkelt. Wat gebeurt daar, en waarom? Hoe relevant zijn de ontwikkelingen voor uw markt. Kijk ook verder dan uw neus lang is: welk effect hebben de modekleuren op pak hem beet de kleuren van de auto's of de meubelen die u inkoopt?

En dan de grootste internationale trends voor 2011. Volgens trendwatching.com zijn deze het:

1. Random Acts of Kindness (RAK): Generatie G (generosity, not greed) verwacht in toenemende mate dat organisaties een menselijk gezicht gaan tonen en van tijd tot tijd een consument verrassen met een presentje.
2. Urbanomics: In niet meer dan 100 steden wordt 30 procent van de wereldeconomie gerealiseerd, de economie van New York is groter dan die van 46 Afrikaanse landen samen, Hong Kong ontvangt meer toeristen dan heel India. En de steden? Hebben meer lef, zijn liberaler, toleranter, ervarener en proberen nieuwe producten gemakkelijker uit.
3. Pricing pandemonium: Met steeds meer consumenten 24/7 on line, worden aanbiedingen en promoties eenvoudig en snel gecommuniceerd door consumenten onderling. Ondernemers kunnen op deze manier ook scherpe en tailor made aanbiedingen onder hun klanten verspreiden terwijl consumenten deze aanbiedingen on line weer kunnen vergelijken.
4. Made for China (If not bric): Verwacht een enorme ontwikkeling van producten voor de zogenaamde opkomende markten zoals China, Brazilië en India.
5. Online status symbols: Werden mensen vroeger nog 'afgerekend' op het merk schoenen dat men droeg, tegenwoordig zitten dat soort statussymbolen vooral on line. Aantallen bezoekers op een weblog, het aantal vrienden op FaceBook of het aantal bijdragen aan een on line-discussie hebben de plaats van de 'Adidas strepen' ingenomen.
6. Wellthy: Een goede gezondheid is weer voor veel mensen het belangrijkste goed geworden. Consumenten zullen nog meer geld uitgeven aan het voorkomen van ziekten en het verhogen van de kwaliteit van het leven in tegenstelling tot medicijnen om ziekten te genezen.
7. Social lites and twinsumers: Reken erop dat een toenemend aantal consumenten zich zal gaan gedragen als on line-recensent van uw producten en diensten.
8. Emerging generosity: Van de welgestelden wordt in toenemende mate verwacht dat zij zich zullen bezighouden met het financieren en sponsoren van goede doelen.
9. Planned spontaneity: Deel van een grotere culturele, sociale en technologische trend waarbij grote groepen mensen op het laatste moment besluiten samen te komen, gevoed door 24/7 on line access.
10. Eco superior: Groen, groen, groen.
11. Owner-less: De trend die gaat naar huren in plaats van bezitten. Auto's, kleding, sieraden, fietsen, handtassen...

Ik hoorde mijn klant diep zuchten. "Al dat trendgedoe dat is toch niet op Curaçao van toepassing?" "Wees blij dat het hier allemaal wat langzamer gaat", zei ik. "Je kunt de trends dus al veel langer van tevoren zien aankomen." En dat nieuwe product, dat staat volgende maand in de schappen.

Voor meer info zie: trendwatching.com

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens, e-mail: marcel1963@mac.com

Advertorial

De toekomst van de AOV

De discussies over aanpassing van de huidige AOV-regeling zijn nog niet afgerond. Het enige wat vaststaat is dat we niet op de huidige voet kunnen doorgaan. Aanpassingen zijn onvermijdelijk, want het geboortecijfer daalt en we worden ook nog eens gemiddeld ouder.

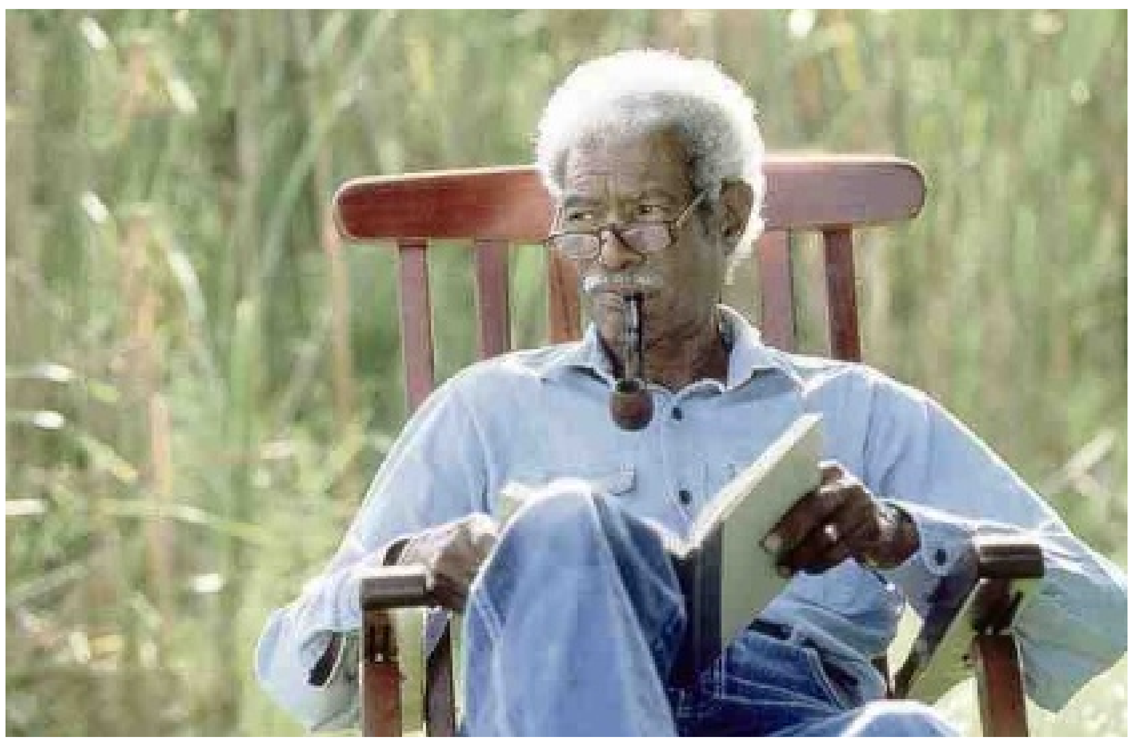

Tekst: Fatum

De demografische ontwikkelingen zijn zorgwekkend, zegt Loek Smit van Buck Consultants. "De Antillen gaan mee in de ontwikkeling dat er steeds minder kinderen worden geboren. Vroeger had een gezin gemiddeld 5 kinderen, nu 2,1. Ik heb wel eens uitgerekend dat als die lijn zich voortzet, de Antillianen dan uitsterven. Om dat te voorkomen zouden vrouwen vanaf nu 2,2 kinderen moeten krijgen."
Maar dat is niet de trend en ook niet de cultuur. Smit: "Antillianen leven nog steeds met de Caribische gedachte dat kinderen voor hun ouders moeten zorgen; 85 procent vindt dat, maar vroeger hadden ze vijf kinderen en nu twee."

Vergrijzing
We worden bovendien steeds ouder, we noemen dat probleem 'vergrijzing', omdat relatief gezien de groep ouderen een steeds groter deel gaat uitmaken van de gemeenschap.
Loek Smit: "De vergrijzing is een westers probleem. De uitkeringsperiode is als gevolg van de vergrijzing drie tot vier keer zo hoog geworden. Vroeger stierven mensen als ze 65 of 70 jaar oud waren, nu worden mensen 82 jaar. Het pensioen was een verzekering, nu wordt het ervaren als een luxe. Voorstellen die in Nederland jaren geleden al zijn gedaan om het probleem daar op te vangen, worden nu hier onderzocht, en dat is de uitkering verlagen en/of de pensioenleeftijd verhogen. Met het verhogen van de pensioenleeftijd van 60 naar 65 jaar is het nogal een verschil als er tot 82 jaar uitbetaald moet worden."
De trend dat veel werkenden naar Nederland emigreren is gelukkig wel gekeerd, constateert Smit. Want langs die weg raken we ook premiebetalers kwijt.

Door de demografische ontwikkelingen moet het anders met de AOV, constateert ook de Kamer van Koophandel. Directeur John Jacobs: "De AOV moet wel degelijk aangepakt worden. Goed zou zijn om jongeren te importeren als het ware, dan heb je een veilige heffingsbasis en blijft het systeem in stand."

Huidige systeem niet meer dekkend
Het actuele systeem – het zogenoemde omslagstelsel – is in de huidige omstandigheden niet houdbaar, zegt Loek Smit: "Het systeem houdt in dat de werkende generatie werkt voor de uitkeringen van gepensioneerde mensen. Het voordeel hiervan is dat je het vandaag kunt invoeren. Maar het nadeel is dat je er niet vandaag mee kunt stoppen. Als je nu zou overstappen naar een kapitaaldekkingssysteem - waarbij werkende mensen sparen voor hun eigen pensioen - dan betalen de huidige werkenden voor een ander èn voor zichzelf."
Verschillende instanties houden zich met de problematiek en mogelijke oplossingen bezig, onder wie actuarissen. Smit: "Als actuaris probeer je elementen in te schatten als levensverwachting, emigratie, immigratie. Er is in 2001 een volkstelling geweest, zodoende is er een schat aan informatie bij het Centraal Bureau voor de Statistiek, het CBS. Daarmee proberen we de demografische ontwikkelingen na te bootsen. Je probeert te voorspellen hoe de Antilliaanse bevolking er in 2030 of 2040 uitziet, in combinatie met de impact van de 'tools' die de overheid inzet. De overheid zou actuarissen moeten raadplegen, maar helaas wordt er om te scoren soms door de overheid van alles geroepen."
Bedrijven en pensioenfondsen benaderen actuarissen wel om deze berekeningen te maken, zegt Smit. "We werken met hen in samenwerkingsverbanden. Met de overheid doen we dit nog niet."
Volgens de Kamer van Koophandel is de ontwikkeling rond de AOV een punt van zorg dat dringend aandacht behoeft. Directeur John Jacobs: "Iedereen schuift het steeds voor zich uit, maar er moet nu echt iets gebeuren. Je kunt de premies en de pensioenleeftijd niet blijven verhogen. Dat vind ik struisvogelpolitiek. Het is bijzonder onverantwoordelijk en je lost er niets mee op."

De Kamer van Koophandel is bezig met een onderzoek en dat heeft volgens John Jacobs veel inzichten opgeleverd. "Er zijn 30 punten met voorstellen van faciliteiten gepresenteerd aan het Eilandbestuur en de Centrale Regering. Hopelijk wordt het nu meegenomen."

Verhoging van de AOV-uitkering
Iedereen is het erover eens dat de AOV-uitkering niet erg riant is. De uitkering verhogen klinkt daarom aantrekkelijk, maar leidt tot problemen, verwacht Smit. "De AOV-uitkering is maar Naf 818 per maand. Eigenlijk wil de overheid de uitkering verhogen, maar dan wordt het probleem groter. Dit heeft op de lange termijn onvoldoende effect. Vooral als mensen nog ouder worden. Bovendien blijft het probleem van de afnemende werkende bevolking bestaan."

Een andere actuaris, Laurens Keesen, pleit voor een pensioensysteem met drie pijlers. De eerste pijler is een privévoorziening. Laurens Keesen: "Deze moet gestimuleerd worden. Laat de kosten aftrekbaar zijn, dat is nu maar duizend gulden per jaar, maar daar kun je niets voor doen."

De tweede pijler wordt gevormd door premiebetaling in een pensioenvoorziening tussen werkgever en werknemer. "De derde pijler is dan de AOV die als een basisvoorziening geldt. De AOV verlagen is geen optie, dat is onmenselijk, die is al te laag. En de premie verhogen is ondraaglijk, het is nu al veertien procent van je inkomen. Dat betekent dat van elke gulden die je verdient, er veertien cent naar de AOV gaat. We betalen nu, werkgever en werknemer samen, vierduizend gulden meer dan vorig jaar."

Verhoging van pensioenleeftijd
Een andere optie die wordt bediscussieerd is het verhogen van de pensioenleeftijd. Nu heeft iemand recht op AOV op zestigjarige leeftijd. Smit: "Persoonlijk mag van mij de pensioenleeftijd omhoog. Ik denk dat dit beter is dan het verlagen van de uitkering. Overigens moet dan wel bekend zijn wat de consequenties zijn."
Ondernemer Bas Kooyman denkt ook dat het onvermijdelijk is om de pensioenleeftijd te verhogen. "Die is nu 60 jaar en zal echt omhoog moeten. Er kan steeds een jaar bij, dus nu verschuiven naar 61 jaar, is een idee."

Ook volgens actuaris Laurens Keesen is het onvermijdelijk dat we later met pensioen gaan. "We kúnnen namelijk ook langer werken. Er moet uiteraard wel een overgangsregel komen. Iemand die nu zestig jaar is, hoeft niet opeens tot zijn vijfenzestigste te blijven werken. Overal, op de hele wereld, zal de pensioenleeftijd omhoog gaan, daar ben ik van overtuigd. Het is de vraag of de politiek het oppakt, want het is lange termijn denken en dat doen politici niet graag. Maar als we het maar overal blijven roepen en opschrijven, dan komt het wel goed."

Er zijn meer voorstanders, onder wie Solange Fingal van het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen, het APNA. "Een verhoging van de pensioenleeftijd, alhoewel maatschappelijk en politiek impopulair, is al een structurele verbetering. Wereldwijd wordt getracht de pensioenleeftijd te verhogen (in landen zoals Nederland, Frankrijk, België, USA) gezien de demografische voorspellingen, vergrijzing en betere gezondheidszorg."
Fingal wil het liefst binnen het huidige systeem zoeken naar oplossingen. "Ik ben een voorstander van het omslagstelsel, en pleit dan ook voor het behoud hiervan. Dit houdt wel in dat alle mogelijkheden moeten worden geanalyseerd om het systeem financierbaar en gezond te houden."

Maar andere instanties wensen een systeem op commerciële basis, waaronder de Kamer van Koophandel. John Jacobs: "Het zou een grote winst zijn voor iedereen als een pensioenregeling op commerciële basis gebeurt. Maar dan uiteraard wel op een verantwoordelijke manier, dus zestig procent van het vermogen moet lokaal worden belegd."
Daarmee wordt via de besteding van pensioenpremies bijgedragen aan de ontwikkeling van de gemeenschap en de economie.
Daarbij is transparantie volgens Laurens Keesen noodzakelijk. "Er is een voorwaarde voor succes in pensioenland: de markt van pensioenaanbieders zou transparant moeten zijn. Laat maar zien hoeveel geld iemand had en hoeveel rendement dat oplevert. Leg maar op tafel hoe en wat mensen sparen. Ze mogen best overstappen naar een ander. Iedereen zou met de billen bloot moeten, zodat er duidelijk aangetoond wordt hoe en waarom je profijt hebt van jouw pensioenvoorziening."

FATUM Live!

MKB

De 'basics' van e-mail marketing

Ook wij hebben ons er schuldig aan gemaakt: door de bijzonder interessante en elkaar snel opvolgende ontwikkelingen op het gebied van onder meer 'social media', werd ook het onderwerp e-marketing vooral vanuit dat oogpunt benaderd. De hoogste tijd dus om de blik te verruimen en weer eens te kijken naar de inmiddels 'gewone' dingen, zoals websites en e-mail. In dit eerste artikel richten wij ons op e-mail marketing.

Tekst: Stimul-IT

E-mail marketing is wellicht de meest toegankelijke vorm van e-marketing. Meer dan 95 procent van de Curaçaose bedrijven heeft immers e-mail. Dit maakt het een aantrekkelijke manier om de communicatie met uw klanten te verbeteren en nieuwe klanten te werven. Een veel voorkomende vorm van e-mail marketing is de e-mail nieuwsbrief.

Voor een effectieve e-mail marketing - en met name om te voorkomen dat u als 'spam' in de prullenbak van uw (potentiële) klanten eindigt, zijn er echter nog aardig wat haken en ogen, die we u door middel van dit artikel zullen helpen te omzeilen.

E-marketing
E-mail marketing is een vorm van e-marketing, het inzetten van internettechnologie voor de uitvoering van uw marketinginspanningen. E-marketing dient een integraal onderdeel te zijn van uw totale marketingstrategie. Kenmerkend voor e-marketing zijn verder het interactieve karakter en het 'personalizen' op basis van de analyse van gebruikersgegevens.
Wanneer men via e-marketing producten en diensten onder de aandacht wil brengen van de doelgroep waar de organisatie naar streeft kan dit met behulp van e-marketing tools.
Voorbeelden van e-marketing tools zijn:

E-mail
Websites
Zoekmachine marketing
Social media
Blogmarketing
Mobiele marketing

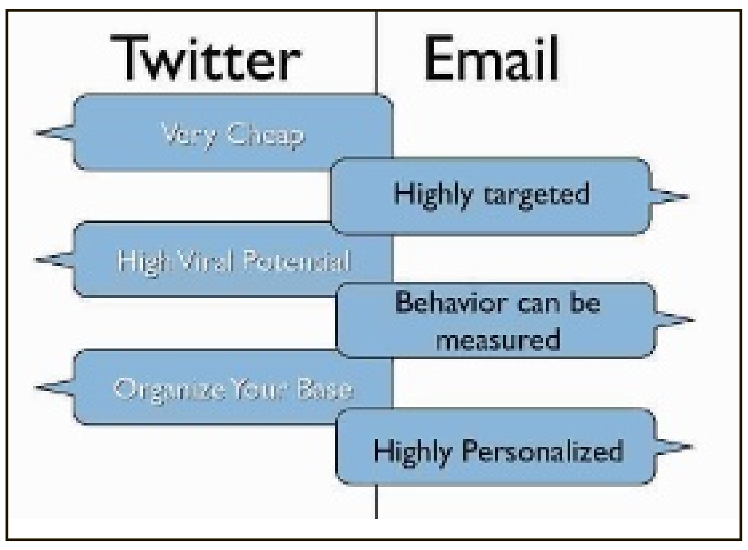

E-marketing wordt steeds belangrijker in de promotie van organisaties en producten/diensten. De drie hoofdredenen daarvoor zijn dat adverteren op internet in vergelijking met klassieke media goedkoper, doelgerichter en beter meetbaar is.
Daarnaast is het zo dat de meeste doelgroepen steeds meer tijd doorbrengen op internet in vergelijking met het gebruik van andere media. Internet wordt populairder dan de radio te beluisteren, tv te kijken en kranten te lezen. Vooral jongeren maken steeds meer gebruik van internet, waardoor klassieke media steeds minder interessant worden om mee te adverteren.

Tien tips voor e-mail marketing
1) Toestemming: Zorg dat u toestemming hebt van de ontvanger van de e-mail of nieuwsbrief en dat hen de keuze wordt geboden om te allen tijde uw berichten stop te zetten.
2) Frequentie: Hoe vaak is te vaak? Wellicht de snelste manier om uw e-mails in de junkfile te zien belanden is door veel te vaak een bericht te sturen. Hoewel de meningen daarover nogal verschillen, kunt u als stelregel nemen om niet vaker dan 1 maal per week een e-mail marketingbericht te versturen. De relatie tussen de relevantie en nieuwswaarde van berichten en de frequentie waarmee deze gestuurd worden zijn daarbij van belang.
3) Relevantie: De inhoud van het bericht moet relevant zijn voor de ontvanger. De sleutel daarbij is dat u uw doelgroep indeelt in segmenten, waardoor u de inhoud daarop aan kan laten sluiten. Hoe hoger de relevantie, hoe hoger de frequentie van de e-mail kan zijn.
4). Personalizen: Probeer waar mogelijk uw e-mail persoonlijk te maken, maar doe dit alleen maar als u zeker bent van de juistheid van uw gegevens. Een mail die geadresseerd is aan de heer Martina terwijl hij bij mevrouw Martina terecht komt wordt bijvoorbeeld als onpersoonlijker ervaren dan een e-mail die gericht is aan 'Beste Klant'. Testen is hierbij van cruciaal belang.
5) Interactiviteit: E-mail is nog steeds een belangrijke manier om met de klant te communiceren, maar zorg dat deze daadwerkelijk interactief is door response 'plaatsen' in te bouwen in uw mail of nieuwsbrief. Dit kan bijvoorbeeld door eenvoudige survey-vragen op te nemen.
6) Inhoud van de mail: De relevantie van de content voor de ontvanger is al eerder genoemd, maar ook de (schrijf)stijl en het format van de mail en de mate waarin u de eigen organisatie hiermee verkoopt zijn belangrijk. Er moet een balans zijn tussen de relevantie van de mail voor de ontvanger en de mate waarin u uw eigen bedrijf of product verkoopt.
7). Design: Uiteraard zijn plaatjes en foto's die als een rode X in de mail verschijnen uit den boze. Dit valt echter niet altijd te voorkomen als mensen deze plaatjes niet wensen te ontvangen. Zorg er dus voor dat de lay-out ook zonder de illustraties overzichtelijk blijft en maak gebruik van alt-texten bij de illustraties.
8) Gebruiksvriendelijkheid: Houd rekening met mobiele lezers die uw bericht op hun iPhone of Blackberry zullen lezen.
9). Meten is weten: Analyse van de effectiviteit van uw e-mail is cruciaal. Verzamel zoveel mogelijk data en zorg dat uw mailinglijst up-to-date blijft.
10) Vertrouw nooit op alleen één (e)marketing of communicatiekanaal. Eigenlijk zou dit een 'no-brainer' moeten zijn, maar we noemen hem toch nog even. Met andere woorden, multi-channel marketing is key. Wanneer u een elektronische nieuwsbrief - of andere marketinguiting - concipieert, kunt u bijvoorbeeld een mooie printversie naar uw belangrijkste klanten versturen of op strategische plaatsen in en buiten uw kantoor verspreiden. Ook is het een idee om in de mail een link naar een uitgebreidere versie van het bericht op uw website te verwerken.

Meer weten:
Op de website van Stimul-IT, www.stimul-it.com, kunt u meer informatie vinden over dit onderwerp. Ook als u hulp nodig hebt bij het toepassen van de onderwerpen van dit artikel in uw eigen bedrijf kunt u natuurlijk altijd contact opnemen met Stimul-IT.

Bijdragen aan dit artikel werden geleverd door
Denneth van der Veen, Brian Beyer en Monique Raphaëla.
In deze serie artikelen gaat Stimul-IT terug naar de basis van het effectieve en efficiënte gebruik van computers en internet door bedrijven.

STIMUL-IT CURAÇAO

‘Pentagon’ van de VOC

In Zuid-Afrika komen koloniale tijden gemakkelijk boven. Je kunt er heerlijk mijmeren over de tijden van weleer. Neem nou Kaapstad. Je wandelt over de Heerengracht, langs de Waterkant, door de Loopstraat en de Strandstraat en dan zie je Kasteel de Goede Hoop zo voor je liggen. Een entreebewijs voor dit oude Hollandse fort kost maar een habbekrats, de opbrengst van het bezoek is groot: martelwerktuigen, antiek, schilderijen. Kortom, een kijkje in het verleden.

Tekst en foto’s: Marius Bremmer

Kobus van der Merwe, met korte broek en strohoed op het hoofd, verft de gietijzeren palen langs het pad dat naar het fort leidt. “Ik stam af van Hollandse kolonisten”, lacht hij. “Ik heb het contract gekregen voor wat extra onderhoud rond het fort.” Trots: “Daar staan mijn vrouw Annie en een knecht te verven. Ja, vroeger deden blanken dit werk niet, maar nu moeten we alle zeilen bijzetten!”

Van der Merwe weet verrassend veel: “In oude reisjournaals staat dat op 12 mei 1652 de Hollander Jan van Riebeeck met zijn mannen op deze plek voor het eerst het Heilig Avondmaal vierde. Een protestantse dominee van een toevallig langskomend VOC-schip moest het sacrament bedienen, want Van Riebeeck had alleen een hiertoe onbevoegde ziekenverzorger bij zich.” Hij kijkt op van zijn kwast: “Die verzorgde alleen het avondgebed en zong dagelijks psalmen met de mannen.”

Van Riebeeck sticht in opdracht van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) een verversingspost met voldoende water en voedsel, zodat passerende VOC- schepen zich kunnen wapenen tegen scheurbuik. Een fort moet de kolonie beschermen tegen aanvallen van Portugezen, Spanjaarden en Engelsen. Van Riebeeck heeft het niet gemakkelijk: vooral ongeschoolde en verlopen lieden lenen zich voor de lage lonen van de VOC. Het gajes misdraagt zich en steelt veelvuldig: het zijn geen lieverdjes die bidden en zingen aan de Tafelbaai.

Als de lokale Khoikhoi-stammen (oneerbiedig ‘Hottentotten’ genoemd) merken dat deze blanken blijvertjes zijn, is het hommeles. Ze buigen voor de overmacht en Khoikhoi-vrouwen en kolonisten delen steeds vaker het bed. Uit deze relaties en uit latere huwelijken met aangevoerde slaven ontstaan de Kaapse ‘kleurlingen’, een bevolkingsgroep in de Kaapprovincie van enkele miljoenen mensen. Van der Merwe wijst naar zijn knecht: “Zoals Bertus Arends, hij spreekt net als wij Afrikaans en heeft een Hollandse achternaam.”

Vanaf 1666 verandert het fort in een stenen ‘pentagon’ met vijf bastions op de punten, de favoriete Hollandse fortificatiestijl. De vijf bolwerken krijgen de namen van de titels van de prins van Oranje: Nassau, Oranje, Leerdam, Buuren en Katzenellenbogen. Tot 1795 blijft het fort in Hollandse handen, daarna nemen de Britten het gezag over de Kaap over.

Al verder schilderend spoort Van der Merwe aan om door te lopen: “Het fort is groot, er zijn een paar musea en je bent maar zo niet klaar met een wandeling over de kantelen. Aan alle kanten heb je dan fraai uitzicht, op de Tafelberg, op het stadscentrum, op zee en op het verkeer dat voortraast over vierbaanswegen. Drink na afloop een Castle Beer op het terras van restaurant De Goewerneur. Ons nationale bier is naar het fort genoemd.”

Het fort staat midden in de stad, aan de Tafelbaai.

In het Kasteel

In het fort is genoeg te zien. De martelkamer heet in het Afrikaans Die Donker Gat, waar een pijnrak, duimskroewe en brandysters hun werk deden. De cellen worden aangeduid als tronk en een lang klip kronkelpad leidt naar het bezoekerstoilet in het vroegere arsenaal. Opvallend is de toren van ingevoerde Geel-Hollandse klompies. Rond het grote gazon zijn manschappenverblijven. Ook herbergt het fort de fraaie woning van de gouverneur. Verder is er een legermuseum met kostuums, zwaarden, emblemen en andere militaire voorwerpen. In het verrassend uitgebreide historisch museum kunnen liefhebbers van antiek hun hart ophalen aan prenten, schilderijen, kabinetten, vitrinekasten vol Delfts blauw met monogrammen van de VOC, beddenpannen, Keulse potten, klokken en vele andere zaken.

De gietijzeren palen om het fort krijgen nog een laatste likje verf voordat het WK losbarst.

Typisch Hollandse fortificatiestijl, het torentje opgetrokken uit gele IJsselsteentjes, ooit meegenomen als ballast in de ruimen van de VOC-schepen.

Aan het eind van de middag strijken Zuid-Afrikaanse militairen de vlaggen bij de ingang van het fort: de Nederlandse, de Britse en de Zuid-Afrikaanse.

VIP treatment at Garage Cordia

VOC-schip voor anker in de Tafelbaai, lange tijd een vertrouwd beeld.

Toeristen op de binnenplaats, de Tafelberg altijd dominant in beeld.